

LET. XI.

1918

ŠT. 11, 12.

MLADOST

GLASILO
SLOVENSKIH ORLOV

CENA K 5~ ❖ ❖ UREDNIK A. KOMLANEC

NATISNILA KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

38.505

III. *A. h.*

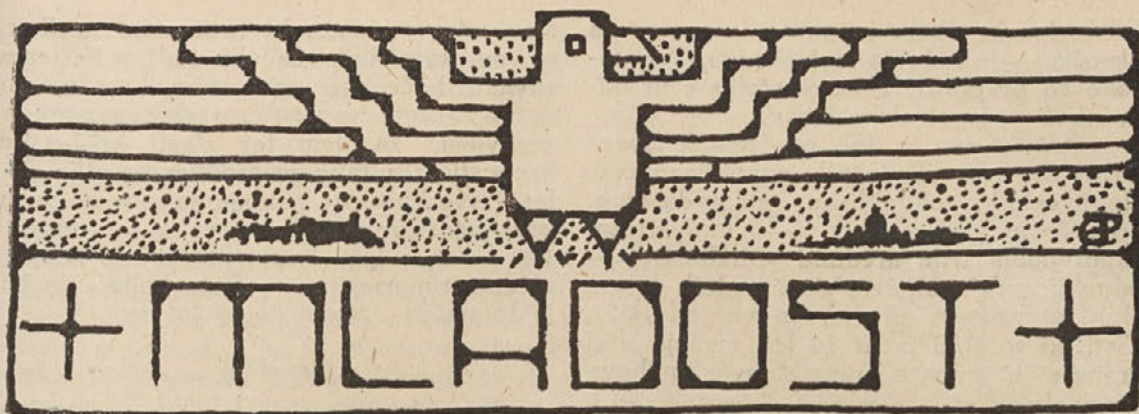
"Blackout"

VI. 1918.

population

XVII. 1924

maxine j. f.

GLASILO SLOVENSКИH ORLOV.

ŠT. 11, 12.

NOVEMBER, DECEMBER 1918.

LETNIK XI.

Jugoslavija.

(Govoril knezoškof dr. A. B. Jeglič.)

Kvišku glave, ker približuje se Vaše odrešenje! Da, izpolnjuje se, kar smo želeli, iz srca in po pravici želeli; hitrih korakov se približuje čas, da bomo sami svoji v prekrasni jugoslovanski državi.

Ko se te osvoboditve veselimo, zahvaljujemo se božji previdnosti, ki je v svoji Vsemogočnosti strašne zunanje dogodke nenadoma, nepričakovano zasukala tako, da se bo po besedah Benedikta XV. tudi malim narodom podelila in zagotovila popolna pravica.

V naših rokah je prihodnji ugodni ali neugodni razvitek celokupne Jugoslavije. Ako jo postavimo na trdno skalo strahu božjega, na trdni temelj vsestranske naravne pravičnosti in krščanske ljubezni, bo stala trdno, ne bo usahnila, naj tudi na njo pridrve kakršnikoli besni viharji.

Ako bi pa našo Jugoslavijo v nadalj-

njem njenem razvitku postavili na človeške strasti, na grdo sebičnost in krivičnost, na ureditev brez Boga, postavili bi jo na pesek pa bi jo sovražni viharji porušili in grozna bi bila njena podrtija.

Oh, naj ne bo tako! Božja modrost naj razsvetli one, ki imajo odgovorno nalogo, sezidati Jugoslavijo, da jo bodo vsestransko tako utemeljili in uredili, kakor je potrebno, da bo živela, da se bo krepko razvijala, se bogato razcvetela in bo dobra mati vernega, zdravega, čvrstega, srečnega jugoslovanskega naroda! **Jugoslavijo čuvaj in vodi vsemogočni Bog! Jugoslavija naj živi!**

Te besede je govoril ljubljanski vladika na narodnem prazniku v Ljubljani dne 29. oktobra t. l. Z burnimi živio-klici so prekinjale govor velikanske množice manifestantov. Vihar navdušenja se ni hotel poleči. Nastop škofov je bil višek vse slavnosti tega dne.

Naloge našega mladeniškega odseka.

Anton Komlanec.

(10. septembra 1918.)

Tik pred svetovno vojno v jubilejnem letu Cerkve 1913 je še blagoslovil, preden je izdihnil, Pij X. novo armado katoliških telovadcev. Načelniku je podaril evharistični papež srebrno spominsko svetinjo.

Velevažna veja S. K. S. Z. je njena

mladeniška sekcija — orlovska organizacija.

Orel s sliko svoje organizacije v sedanjem stanju je kot človek z ranami obdan. — Njegove tri armade — Kranjska, Štajerska, goriška podzveza so šle na fronto.

Vse orlovske zборе in polke — orlovska okrožja — je pobrala mobilizacija. Vse odseke so pretvorili v maršbataljone in odkorakali so v strelske jarke.

Odpoklican je bil predsednik Zveze Orlov dr. Lovro Pogačnik, odpoklican zvezin načelnik, odpoklican podpredsednik, odpoklican podnačelnik, — odpoklicani zaporedoma trije uredniki »Mladosti«, — odpoklicanih vseh šest tisoč rednih orlovskih telovadcev, odpoklican ves naraščaj. Tisti, ki so šteli tačas 14 let, mečejo zdaj granate in granate razmetavajo njihova trupla in ude.

Orlovski domovi so ostali prazni, po telovadnicah dolg čas, po mestih in trgih in v bližini fronte so nastanili vanje vojake in ranjence.

Seje so ponehale, odsekov, okrožne in zvezne, ker ni bilo več ne sklicateljev ne odbornikov ne članov. Razvozili so jih po celi Evropi in celo v Azijo.

Prireditve, napovedane v l. 1914., so izostale; med njimi tudi tista pomenljiva na Goriškem na Sveti gori. Namesto te je nastopila tam druga krvi in trpljenja in uničenja. Pretresljivo je brati bolečino v orlovski duši. Kdor je bral pisma iz te fronte n. pr. brata Angela Forčiča v »Mladosti«, to ve.

Plačilo fantom za silno gorje je bila nehvaležnost. Umirali so z duhom žrtve. Odsekov predsednik je sporočil: »Izdihnil je vpricho mene mladenič iz orlovskih vrst, zadet na bojišču.« — In hvaležnost? Prejel je fant slovenski časopis iz rok c. in kr. kurata, pa prišel je drug častnik mimo, mu ga iztrgal iz rok in ga poteptal v blato. Seveda so dobili tudi mnogo iskrenih pohval in odlik, kadar se je res gledalo na vrlost in ne na narodnost.

Tako je veliko hudo privršalo na orlovsko četo in rane, ki zevajo junaku Orlu, so velike. Od vsega ponosnega razmaha je ostala neoslabljen le orlovska zavest — duša in nje glasilo »Mladost«. — Kdor je bral to glasilo — dve tretjini ne samo pisem, tudi več člankov je od Orlov-vojakov, se je prepričal, da nikdar niso tako vzplamtevala srca za vzore, ki jih je užgala organizacija, kot ravno v največjem trpljenju.

Pa tudi »Mladost« je trpela. Važni viri so izostali. Naročniki, dopisniki, poročevalci so šli k vojakom. Vsako leto večja gmotna stiska.

Naloge.

Načelna tla ostanejo. Znova naj osvaja Orel kulturno postojanko: vso

slovensko mladino, ki krščansko misli in se po katoliških načelih tudi v življenju ravnati hoče, naj spet zbira v eno samo četo; to četo usposobi, vzgoji, napolni z zdravjem, znanjem ter zlasti krščansko krepostjo ter tako pripravljeno pošlje delat v vse kulturne panoge za slovensko in zdaj jugoslovansko ljudstvo, za ves narod. Katoliška načela, kakor jih časa in mladeničem primerno pove »Zlata knjiga« in jih je tolmačila »Mladost«, ostanejo.

Naraščaj.

Ena glavnih nalog je skrb za idealno vzgojo naraščaja. Pri Zvezi naj, ko bo dopustila vojna, zaposluje v ta namen poseben odbor. »Mladost« ima že tozadevni oddelek, ki naj ga ohrani in izpopolni. — Naraščaj obudimo povsod. Prej je bil potreben za mestne in industrijske kraje, zdaj se seli surovost in podivjanost tudi na deželo. — Versko življenje po cerkvenih navodilih. Dnevno, tedensko ali vsaj mesečno sv. obhajilo. Skupno z vso slovesnostjo, ki jo organizacija premore, bodi po referentovem mnenju večkrat za večje kot za manjše.

»Mladost«.

Resna bodi skrb za glasilo. Tolmači naj, navdušuje, posreduje. Pa tudi odgaja naj ljudske kulturne delavce. Za dvig glasila se izplača vsak trud in žrtev.

Berilo.

Orlovska organizacija potrebuje za svoje kulturno delo učnih knjig, pisanih za kulturne smotre našega ljudstva. Tudi knjig z vzorznajimi manjka. Edina dragocena te vrste je Slomšek, »Življenja srečen pot«.

Starejši bratje.

Naj ostanejo v organizaciji. Ko so se oženili in vstopili v kulturne poklice, javne zastope, morejo s svojimi izkušnjami mnogo koristiti.

Katoliški značaj.

Organizacija naj varuje svoj katoliški značaj in ga poudarja. Raste naj iz in v soglasju katoliških principov. Skrbi naj stalno, da bodo njeni člani versko npravno čim popolnejši, če se morebiti za to že kdo drugi ne briga, na primer Marijine družbe.

Demokatična misel.

Mož je rojen, da ščiti druge. Nevarnost zatiranja slabotnih je danes velika. Dolžnost krščanske vzgoje budi v mlade-

ničih misel varstva zapostavljenih. Orli se naj vzgoje, da bodo, zvesti pravi krščanski demokratični misli, znali tudi v javnih zastopih braniti zatirane in tlačene.

Narodna misel.

Orel ljubi svoj narod, kakor je pred Bogom prav in pred krščansko moralo. Zlasti pa poudarja Orel ljubezen do lastnega rodu, kadar je njegov narod zatiran. Zato poudarja danes svoje slovensko in slovansko pokoljenje, ker se hočejo nasprotniki izpozabiti nad tem narodom. Z isto vneto pa se bo Orel potegnil tudi za vsak drug zatiran narod, kolikor bo mogel.

Stik s Hrvati.

Hrvatje sami ga želijo. Predsednik »Seljačke Zore« iz Istre je pisal, naj bi izhajali v »Mladosti« tudi hrvatski članki. Zlasti moramo postopati vzajemno s hrvatskim katoliškim Sokolom.

Stik s Čehi.

Tudi z ostalimi Slovani vzajemno. »Mladost« je prinesla letos dva članka o češkem mlad. gibanju izpod češkega peresa. Načelnik češkega Orla brat Matoušek in urednik »Naše Omladine« je pisal uredniku »Mladosti«. Tudi mi moramo od svoje strani primerno storiti.

Moralna vzgoja.

Glede te mora organizacija skrbeti zlasti za čistost in treznost pri mladeničih. V ta namen je treba jasnega pouka, ne zmerjanja. Nekaj predlogov so stavili fantje sami v »Mladosti«. Upoštevajo naj se škofove knjige in navodila.

Seje in razgovori.

Razgovori rode nove misli in umevanje. Sklepi in misli naj se objavljajo v »Mladosti«.

Premembe.

Za premembe je zdaj čas. Najvažnejše premembe bodo tikale bolj zunanje reči: krog in ustroj. — Kroje bodo zdaj večinoma porabili vsled pomanjkanja sukna. Podlaga novim bodo najbrž slovanske noše in slovanske barve.

Mikavnost v organizaciji.

Glavno veselje dajaj upanje, da se bližamo vzorom, in zavest storjenega dela. Nekateri reči so mikavne za mlade ljudi

same po sebi. To so vaje v spretnosti. — Sem spada vse vrste telovadba, tudi ona, ki je z duševnostjo bolj zvezana, govornišstvo, petje in godba.

Godba.

Pri godbi se je treba posebej ustaviti. Par odsekov nam je pred vojsko uničila, druge je zopet dvignila. Godba vleče. Tuintam jo hočejo in godce razvadijo. Kot poseben oddelek Orla naj ima, kjer obstoji, posebna pravila in sicer strožja kot ostali telovadci. Za čustvene ljudi je treba vzorne discipline, ker sami pamet premalo upoštevajo.

Ustroj.

Nekateri so pisali v »Mladosti« in mišlim, da prav, naj se organizacija kolikor mogoče nasloni na cerkveno, to je: bodi urejena po župnijah, dekanijah in škofijah. Vselej to ni mogoče. N. pr. da bi se skladalo z orlovskim središčem, bi morala biti nadškofija za Slovence v Ljubljani.

Razmerje do Marijinih družb.

Mladeniških Marijinih družb se orlovska organizacija veseli, ker skrbe v mladeničih za nadnaravno življenje — za svetost.

Razmerje do orlov.

Pri telovadcih, ki niso v orlovski organizaciji, odobruje Orel, kar imajo dobrega, v ostalem pa poudarja svoj katoliškokulturni značaj.

Kritika.

Pametna kritika je organizaciji potrebna; ali tisti, ki iščejo napak zaradi napak, da imajo potem kaj govoriti za prihodnji teden, so naši veliki škodljivci. Kritika mora imeti vselej namen, da se nekaj zboljša. Drugače je ni treba. — Pa še druge vrste so, ki nam škodujejo. Taki, ki dovolijo, da se mladeniška organizacija osnuje, morda celo sami to store, potem pa gredo gledat skozi okno, kakšni čudeži so sedaj po fari, ker eno noč Orel obstaja. Ker čudežev takoj ne vidijo, zmajejo z glavo, češ, saj nič ni. Tudi ne pomislijo, da Orel popolnosti ne sponira, ampak se s trdom trudi, da bi jo pri mladeničih dosegel.

Take so torej naloge, delo in pomen Orla za vero in dom. — Z jasno glavo — krepko roko — branil te bo — orlovski roj — nič se ne boj — o domovina!

Kdo prihaja? Vihar prihaja! Strašen vihar vsem narodom, vsem zemljanom, vsemu, kakor je bilo, vsem, ki smo še živi in živimo to čudno dobo. Človeška kri je v rekah napojila nedolžna zemeljska tla, duše vseh narodov pa je napojila strašna zavest: t a k o življenje ni vredno življenja! Čimbolj je hrumela strast, ubijala, sovražila, robila in plenila, tem živeje je rastla ljubezen v srcih neskončnih množic, ki jim je zistem vzel vse, domovje, ženo, otroke, nedeljsko mašo in pokojno uro na domačem pragu, pod senco cvetoče jablane pred domačo hišo, nedolžno igro z domačim kužetom, domač pogovor z očetom, staro materjo, bratom, sestro, ženo, izbrano nevesto. In ta neskončna milijonska ljubezen, ta, skozi leta morjena ljubezen je strašna, kadar se bo prelila v srd, v osveto, kadar bo iz tisoč in tisoč užaljenih duš siknil maščevalni zubelj, takrat se bodo zamajali vsi stebri, ki so nosili družabni red, v svojih sklepih bodo zaječali in se zrušili. Samson, užaljeni, strašni, slepi v svoji slepoti in grozni, bo stresel in bo zgrmelo neskončno poslopje, ki si ga je zgradila zgodovina. Štiri leta se vijemo v strašni bolezni. Bacil krivice razjeda zdravo kri človeške družbe. Ali bo ubil vso zdravo kri? Ne, kri bo izvrgla bacil, izločila zlo. Izločiti ga bo morala sama, iz svoje zdrave sile, kajti zdravnik a človeška družba v naših

¹ Svoj čas zabranjeno.

dneh ni hotela. Ni hotela papeža in njegove vere. Tem strašnejša bo zato konečna borba zdrave krvi z bacilom. Kakor v agoniji pretresajo zdaj mrzlični sunki vse telo človeške družbe. Čim važnejša je naša doba, tem lahkomiselniji so voditelji politike, čim bliže je misel ljubezni do bližnjega, tem malenkostnejši je boj malih in najmanjših za malo in najmanjše materijalno. Zdi se včasih, da je agonija človeške družbe počela, da je vsega konec. Toda konec to ni. Vojska bo sama v sebi razpadla, srd se udušil sam v sebi, zdrava kri bo izločila bacil. Pa kako? Glejte — to prihaja! Revolucija prihaja! Kakšna? Revolucija! Nikoli ni bila revolucija sama sebi namen, niti bodoča ne bo. Prišla bo, ali tako ali taka. Kadar bo tu — kdo ve, morda ji niti ne porečemo, da ji je tako ime. Živeli jo bomo, doživeli, morda preživeli, pretrpeli in prenesli kakor nevarno operacijo. Narod naš je tudi del velike socialne in kulturne družbe. Velikih evropskih narodov usdo bo delil. Tem zavedneje je mora pričakovati. Majhen je, slaboten, zato jo mora dočakati vsaj zdrav, kakorkoli oslabiljen, vendar pa zdrav. Kaj bo naše zdravje bodočih dni? Tisto, kar je bilo zdravje naših očetov. Slovenci so iskali in so imeli zdravnika v papežu in katoličanstvu, ki ju je duh svetovne vojske zavrgel. Samo Slovenci — katoliki bodo brez škode prestali vihar — ki prihaja!

Kako je in kako bi moralo biti.

Zupančič.

(Črtice iz našega kota.)

I.

V naši vasi živi družina, kakršnih je veliko po naši jugoslovanski zemlji. Premožnje obstoji iz hiše, gospodarskega poslopja in iz nekaj njiv. Na domačiji gospodarita mož in žena, obdarovana s sedmimi otroki. Gospodar je mizar in je pred vojsko skrbel tako dobro za svojo družino, da so bili njegovi otroci najbolj krepki v celi okolici. Vojska je pa tudi od te družine zahtevala žrtev. Vzela je očeta. K vojakom je šel zdrav, krepak, nazaj so ga pa poslali pohabljenega. Za plačilo so mu nakazali invalidno podporo. Velikodušna odškodnina! Z očetom je prišla v pomanjkanje tudi družina, glad je silil že v jeseni

v hišo. Nadvse dobri Bog pa je poslal v to stradajočo hišo še enega uda. Prvi trenutek bi mislil človek, da je krivično. Pomisliti pa moramo, da niso namenjene božje odločitve za en dan, tudi za sedanost ne. Bog ustvarja bodočnost. Bodočnosti pa nima oni narod, ki ima veliko bogatih družin, katerih otroci se kopljejo v obilnosti. Z bogastvom pride mehkužnost, lenoba, ošabnost in še več drugih nepotrebnih in škodljivih razvad. Tako seme rodi le pleve. Posebna naklonjenost božja je, če je narod ubog, pa dobro vzgojen in zadovoljen s tem, kar mu nudijo zemlja in razmere. Tako seme je kleno seme, sad takega semena mora biti čvrst in stanovi-

ten. In ravno tako mora biti čvrst, odločen in nepokončljiv narod iz takega semena. Vsled tega je tudi posebna božja naklonjenost do onega naroda, pri katerem blagoslovi Bog zakon revnih in delavnih ljudi.

Hudi dnevi so prišli nad mater naše družine. Niti prahu moke v hiši, niti kruha črnega, celo krompirja ali repe ni bilo. Mali je zahteval živeža, mati je hrepnela po krepčilu. Vsa vas je vedela, da je v bednem položaju. Pa se niso zgánile matere, one, ki dobro vedo, kako hitro pride ob zdravje ženska v takem položaju, one, ki vedo, kaj je materina ljubezen in kako velika bolečina se razlije po njenem srcu, če ne more ustreči svojim otrokom. Gospodarji so še trdneje popeli svoje suknjiče. Usmiljenje? Kdo se pa mene usmili? Položi za 20 kg pšenice 200 kron, pa jo imaš! Pač aprovizacija se je spomnila. Nakazala je 1 kg bele neužitne moke, boljše so pojedli drugi. Egoizem, kako si oblasten in kako obilen sad rodiš! Žalostno! V celí vasi niso prišle ni eni premožni osebi v spomin besede božje Ljubezni: »Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli.« Usmiljenja božjega potrebujemo zase, za naše družine, za naš narod. Brez usmiljenja božjega smo ničle, mi in naš narod. Bodimo usmiljeni!

II.

Ali je videl že kdo 3 letnega otroka s 30 letnim obrazom? Jaz sem ga. Videl sem že velika gorja, veliko krivic, toda nič me ni tako zelo presunilo kakor oni obraz.

Prav na koncu vasi živi v bajti 25 letno dekle. Starši so umrli, bratje so se razkropili, le ona je ostala in neustrašeno prevzela dolžnost, da ohrani pri hiši spomin na starše in na njihovo ime. To dekle je grešilo. Moj Bog, koliko jih greši, pa se šopirijo v vsej oblasti in ugledu. Ljudje so jo trdo obsodili. Ne toliko radi greha, ampak ker je revna. Nezakonski sinček se je krepko razvijal in dosegel dobo 3 let, ko ga je zadelo pomanjkanje. Ni imel ne živeža, ne obleke. Nepojmljivo mi je pa vseeno, kako more dobiti otrok v tako nežni dobi tak obraz. Na njegovih licih nisi videl smeha neskribnosti, vsaka poteza je bila kakor v marmor vklesana. V očesih nisi videl nebes. Ne, trpko očitanje, obtožbo proti ljudem. Grozna je taka obtožba, pa bila je vendar obtožba, in sicer obtožba proti celi vasi.

Vsebina te obtožbe je ta - le: Ljudje,

lačen sem! Imate kruha, pa ga zaklepate v omare. Vem, kaj bi radi. Vi zahtevate petroleja, sladkorja, tobaka. — Nimam.

Mleka bi rad! Nimate nič manj krav kakor pred vojsko. Vole, mlado živino so vam sicer vzeli, toda krav imate pa vseeno toliko ali pa še več. Mleka tudi nič manj. Pred vojsko ga je bilo dovolj, sedaj pa pravite, da ga nimate. O, dobro vem, kam gre. Trgovcu in bogatinom ga po sili rinete. Že veste zakaj. Vaši prašički ga dobe trikrat na dan. Tudi veste zakaj. Da so bolj lepi, mladični. Kajti taki so dragi. O, saj vem, že računite, če vam bodo vrgli 1200 K ali 1400 K. O, razumem. Ko bi bil mesto človeka prašiček, bi imel mleka, koruznega močnika in pa krompirja dovolj.

Čeprav nisem nič kriv, vendar sem klecnil pred to obtožbo, pred temi očmi in pred tem obrazom. Ozrl sem se na podobo Križanega — na razpotju. Njegov pogled je bil žalosten, deteta pa je objel z vso svojo nebeško ljubeznijo in ustnice so resno šepetale: »Karkoli storite enemu izmed teh malih, ste meni storili.« Bog, prizanesi nam!

III.

Šel sem mimo aprovizacije. Pred trgovino je bilo veliko postav. Če ne bi slišal posameznih glasov in če ne bi videl onih sestradanih obrazov, bi mislil, da so postavili kopico klinov in na nje obesili ponošene cunje. Ti kostnjaki so izražali različne želje. Eni so hoteli imeti več moke, drugi so prosili za belo moko, češ prazniki so pred durmi, bolnika imam pod streho. Iz prodajalne se oglasi nekdo in naznani lakonično: »Bela moka je na višji ukaz za žandarje in one, ki se duševno trudijo, tudi črne in koruzne moke ni več.« Samo izrazi, katerim damo lahko velik ali pa majhen obseg. V enem kotu na deželi je v resnici komaj 5 ljudi, ki se bavijo po poklicu z duševnim delom. Da spadajo žandarji v ta krog, sem zvedel šele takrat. Resnica pa je zopet, da mora sedaj v vojski vsak napenjati možgane. 300 kg bele moke so dobili torej oni, ki se bavijo z duševnim delom, v prvi vrsti žandarmarija. Razburilo me ni to dejstvo, ampak barva glasu. Iz tega glasu je zvenel oni cinizem, ki poniža človeka pod žival. »Radi mene poginete lahko vsi, samo da sem jaz rešen!« In oni človek je bil rešen v vsakem oziru. Pod streho je imel polno skrinjo pšenice, na solncu je presušal ajdo, bil je iskren prijatelj javnih policijskih oblastev, zaupnik vlade in vojaščine prost.

Kostnjaki so se razhajali potrti. Na kostnjaku, ki je predstavljal lice matere sedmerih otrok, sem videl solze. Slučaj pa je hotel, da je nesla ravno isti trenutek trgovčeva žena svinjam pičo iz same koruzne moke.

Ono mater sem vprašal: »Kako pravi Bog?« »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«, mi odgovori. Oni-le tam pa so zamenjali človeka s prasetom.

Pred nosom cerkvenih vrat stoji ponosna hiša in v četverokotu od nje velika gospodarska poslopja, skoraj popolnoma nova. Na prvi pogled ve domačin in tujec, da je ena izmed prvih kmetij v naši vasi. Gospodar v tej hiši je 56 leten mož, čokati in vsled svojega premoženja precej ošabeni. Pri njem pogrešam vsake inteligence, vendar hoče, da bi vedno njegova veljala, vsako izražanje konča: »Jaz rečem.« Obraz bi bil še precej prijazen, da ga ne bi kazila že omenjena ošabnost in pa pohlep po denarju. Ta pohlep je razpasen po cellem obličju. V očeh, v ustih, na čelu, vsepovsod so vtisnjene grablje. Sedanje posestvo je priženil. Ko ga je prevzel, je bilo precej zanemarjeno. Vendar se ga je oklenil z ljubeznijo. Z manjšo ljubeznijo je prevzel tudi očeta svoje žene in njenega brata Janeza. Ta je bil in je še manj razvite pameti. Poleg tega je padel v mladih letih s hrasta, posledica je bila, da je ostal nekoliko betežen.

Kakor omenjeno, se je lotil novi gospodar zapuščene kmetije s čudovito energijo. In rastlo je vse. Stara podrtija je zginila in mesto nje je postavil nove stavbe. Opuščene njive so se vidoma pomladile in pod streho je bilo vedno dovolj jela. Toda ljudje, ki so bili od njega odvisni, so bili

pravi sužnji. Še celo otroke je vpregel v najnežnejši dobi. Najbolj pa je delal svak Janez, skromna in ponižna duša.

Zanesljiv, postrežljiv, vendar pa ne ugaja možu sestrinemu. Sovraži in zaničuje ga celo pred lastnimi otroki. Za otroke ni uje. Ime, ki otrokom predstavlja posvečeno osebo, osebo, ki jih ljubi, ki jih obdaruje in kateri so dolžni spoštovanja kakor staršem. Takega ujca ti otroci po krivdi očetovi ne poznajo. Neredko kaže svoje sovraštvo dejansko. In v takih slučajih sliši popotnik od poda sem enakomerne zamahljaje: vuššk, vuššk, vuššk, od vežnega praga pa mešanico glasov, više in niže intoniranih, ki se pa združijo vsi v soglasen akord: Ha, ha, ha! Tudi jaz sem videl in slišal tak prizor. Zdelo se mi je, da vsak udarec po hrbtu ujca pade na fundament družinske sreče, da se roga grohot bodočnosti doma. 6 hčera čaka na možitev. Pa ni ženinov, čeprav so bogate. Jetične so in jetike se vsak brani. Kdo ve, kako se bo godilo hčeram — tetam? Edini sin, v vojski pohabljen, kaže vse sledove robotosti in trme. Kdo jamči, da ne bo onega udarca, ki ga je nameril vpricho očeta svojemu ujcu, pozneje podaljšal za nekaj centimetrov? Mož bo moral pripoznati, da je sam kriv.

Ironija sveta pa je, da časte take ljudi brez izjeme vsi. Poverili so mu obč. starešinstvo in izvolili za cerkvenega ključarja. In vsako nedeljo, vsak praznik sedi v prvi klopi vtopljen v molitev, vsako nedeljo prejme sv. zakramente. V takih trenutkih mi je mož priljubljen, toda od poda sem čujem: vuššk, vuššk, vuššk; od vežnih vrat pa soglasen akord, višje in nižje intoniranih glasov: Ha, ha, ha!

Vera brez del je mrtva.

Preobrat v svetu.

Nekaj velikanskega se godi na svetu zadnji čas. Niti od daleč ne moremo dometi, kako velikanski preobrat se razvija med človeško družbo, med narodi celega sveta. Kako majhen bi bil tisti, ki bi si iz lastnih osebnih egoističnih koristi hotel oči pred tem zatisniti. Odsev božje milosti je, ki tiči od začetka sveta v človeštvu, nagnil, da je zahrepenel ves svet na edino rešilno in varno pot — pravice in poštenosti, bratstva in ljubezni. Na tleh leže vse delzelne in državne meje, da, tudi narodne.

V družbi svobodnih narodov, je postal tudi mali narod velik, enakopraven,

enakovreden. Zato so bodoči narodni spori, če se sploh pojavijo, samo predmet iskanja pravice, ne pa moči, nasilja ali koristi.

Pa ne le v splošnem, tudi pri posamezniku se razvija in širi odločilni preobrat.

»Mladost«, ti imaš nalogo, da naši jugoslovanski mladini to poveš, jo v tem poučiš.

Poveš ji, kako vstajajo danes oni, katere smo imeli že za mrtve, napolmrliči, trpinom se obraz jasni, brezpravni stoje

pred enakopravnostjo. Kako naš narod, stoletni trpin, mučenik, danes živi v globoki veri in trdnem prepričanju, da je dan tu njegov, vstajenja dan, rešilni dan, svobode zlate! Z drugimi trpini se on raduje.

K zvezi svobodnih narodov se jugoslovanski narod pridružuje in jo pozdravlja! —

Vse za pravico, poštenost, v ljubezni človeštva in Boga!

Kako vzgojimo naraščaj?

Jer.—ski.

Vojska, to zlo, ki je človeštvo doletelo v taki velikosti, ima strašne posledice in sledi na vseh poljih. Da ima bodoča vzgoja tudi veliko za preboleti, je jasno kot beli dan.

Opozarjam na sledeče:

a) samopašno rekviriranje ali tatvina pri vsaki posrečeni ofenzivi pri civilnem prebivalstvu; ne le živil in vrednosti, ampak tudi divje razdejanje in uničenje vsega. Naše moštvo o tem veliko lahko pove. Kako bomo mladini ta naš greh izpovedali?

b) Kako ji bomo pisali zgodovino o vojni?

c) Do kakega zaključka jo bomo vodili?

Zlasti eno, ali je danes v 20. stoletju še potreba za brambo domovine vojske in njenih žrtev?

Zadnjo točko naj tolmačim.

Človek po raznih tehničnih napredkih ne more svojega osebnega junaštva dokazati, zato zanj ni več pomena bramba domovine. Ob splošni sedanji vojni se je pokazalo jasno, da vsa sila in zmage nimajo nikakega pomena razen, kolikor ga je utemeljenega v morali kot taki. Zato moramo v bodoče brambo domovine razumeti le v brambi morale, z orožjem razuma. Vojske so tedaj izključene.

Bodoča bramba domovine bo stala na naslednjih temeljih:

a) Vzgojiti moramo narod dušno in telesno zdrav.

b) Z izobrazbo in kulturnimi institucijami prepojititi vse in vsakega.

c) Vzgojiti ga v strahu božjem.

Naši mladini moramo dati dovolj trdno moralčno podlago za življenje. Najbolje, to je pokazala naša organizacija, je, ako to podlago utrjujemo istodobno s telesno vzgojo.

Seveda ta vzgoja tiči v telovadbi, športu, tekmi itd., sploh v telesni kretnji. — Vojaška izobrazba kot taka, kot pravi nekako dr. Ude — je za mladino škodljiva. Več o tem govoriti danes ni moči. Naši mladini moramo predočiti njeno notranjost, njeno dušo. Pa ne le v mladinski duši, tudi odrasli številni tovariši so mi izjavili — kar tiči v vsakem poštenem človeku — prepoved: ne kradi, ne ubijaj itd., svojega bližnjega ljubi kot sam sebe. Povejmo in poučimo našo mladino, da se je človek po celem svetu — v strašni svetovni vojni — v blazni moči tehnike — začutil, da je on, kot njegov, njemu predstavljeni sovražnik, človek, z istimi pravicami in dolžnostmi do človeštva in Boga.

Ravno katoliška Cerkev lahko s ponosom stopi na dan z zavestjo, da se je človeštvo po strašni preizkušnji ozrlo na nauk, ki ga je oznanjeval naš Odrešenik pred 1920 leti! Jezus ni imel legije vojakov, ali svet je premagal z ljubeznijo.

»Mladost« — našo mladino vodi k ljubezni božji. In svoj cilj si dosegla!

Samovzgoja.

Njen smisel. Najprej se vsak človek vzgaja od drugega; drugo, še vznesejo vzgojo pa si mora pridobiti vsak sam. Starši in predpostavljeni nudijo z naukom Kristusovim v roki in lastne skušenosti migljaje in pravila, kaj naj na sebi ustvarja, kakšne napake naj uničuje, katere vednosti in dobre navade si mora prisvojiti, da postane trden in samostojen, da more najti iz sebe

in v sebi srečo v življenju. Tej notranji sili slediti je lastna, osebna zadeva mladega človeka. Njegovi vzgojitelji so rešili svojo nalogo, ako dobre moči, ki spe v njem, oživijo in voljo vzbude k trdemu, stanovitnemu boju zoper male in velike težave in jo vadijo predvsem s tem, da mu podajo pravo vero in s tem nudijo srčne nagone ter zmagovalna sredstva k njegovi samopopol-

nosti. Če se je to zgodilo, je bila vzgoja dobra; kajti položila je temelj pravi samovzgoji.

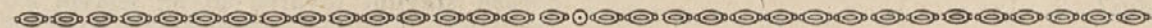
Njena nujnost. Dokler človek živi, mora notranje rasti. Korakoma mora premagati v sebi starega človeka, človeka greha, bolj in bolj pa razvijati novega človeka, ki je Kristusov. Njegovo življenje mora kljub vsemu človeškemu omahovanju predstavljati dvigajočo smer, ki se vedno bolj bliža Bogu, prapodobi vse popolnosti. Vsak namreč ima poklic in zmožnost po svoje dokazovati in povečevati božjo neskončnost na kakršenkoli način. »Bodite popolni kot je vaš Oče v nebesih popoln.« (Mat. 5, 48.) Zanemari človek to samovzgojo, ne bo nikdar trdna, izrazita osebnost; nikdar ne bo imel v sebi tiste moči in prožnosti, ki jo imenujemo karakter. Tak bo ostal večalimanj igrača svojih strasti, hlapec svoje počutnosti; sin trenutka je in ne karakter. »Pravični trdno stoji v modrosti in je podoban solncu; nespametnež pa je nestanoviten kot luna.« (Sir. 27, 12.)

Njeno veselje. Ker je samovzgoja tako nujna, zato tako zadovolji. Samo oni pozna globoko veselje, samo ta ima mir in

red v svoji notranjosti, kdor neprestano stremi za gospodstvom nad seboj. Čuti pri tem stremljenju, kako raste njegova нравna moč, kako postaja notranje večji, močnejši. To napravlja veselje. Vsaka rast razveze, ljuje in se veseli. Poglej pomlad, v kateri klije, poganja in raste; čas radosti je v naravi. Se ne smeji žareča roža, cvetoče drevo, bujno popje zelenja? Tisočkrat višje stoji človek, duha oživljuje bitje. Kakšno veselje mora prinesiti njegova rast, ki je toliko dragocenejša, pa tudi toliko težja! Kako živo čuti rastoči človek to veselje. Nikdar ni samemu sebi na poti, nikjer ne obvisi. On stremi navzgor, stopa naprej in zato ostane znotraj mlad in vesel. V sebi ima kosček večnega življenja in veselja, ki ga bo do dna okušal vse veke v Bogu, ki je večna Popolnost.

Hočeš tudi ti v tvojih mladih letih rasti, doseči duhovno moč, se pririti do dragocene svobode otrok božjih? Med ljudmi je toliko sužnjev, bodi ti prost, močan! Skušaj se premagati od sedaj dnevno vsaj enkrat!

»Za močno vzgojeno dušo ni cene.« (Sir. 26, 18.)

Pomen čistosti.

Koliko je uspela vsa vzgoja človekova, se pokaže posebno v točki glede čistosti. Tu stopi jasno na dan, koliko vrednosti in moči je v njem. Ostane gospod čez svoje nagone, tedaj je cel človek. On si ohrani svežost in moč življenja. Njegova misel je prosta in čista, vzprejemljiva za plemenite vtise. Rad se peča duh z višjimi stvarmi; z interesom se skuša učiti in poglobiti svoje znanje. Trdno in močno se razvija volja; vztrajna je in zmožna za delo in napor; on gospoduje, on je kralj in nekako kraljevo veselje in kraljeva moč leskeče v očeh takega človeka. Z energijo in vztrajnostjo bo delal pot v življenju. Notranje je močan in zato se ne straši žrtev in zaprek. Nikdar ne bo slabič, ki nima svojega prepričanja, nikdar klečplazec, ki se potuhne pred višjimi. On ima spoštovanje sam s seboj in izsili od vsakega spoštovanje. Tak je karakter. »Vse kar se ceni, ne odtehta vzdržne duše. Kot žareča luč na svetih svetilnikih, tako blišči njih lepota do cvetoče starosti.« (Sir. 26, 20.)

Čisto življenje je dokaz normalnega in močnega razvoja dušnih moči in zato tudi najboljša podlaga za cvetje notranjega religioznega življenja. Čisti človek se čuti v

veri domačega; navzgor gre smer njegove duše, navzgor teži vse bistvo vere. Ljubi vero; najboljša opora mu je, kadar zaplami v njem boj. Smisel ima za njene nauke; tudi njene skrivnosti mu niso trde. Porojena je iz večnega Duha, od katerega izhaja on sam, s katerim ostane tesno združen v gospodstvu nad mesom. Vaje v veri, molitev, zakramenti so mu v veselje; utrdijo namreč moč duha. Javno izpričuje vero; kajti močan je in znotraj prost. Tak je zvest katolik. »Kdor premaža, temu hočem biti Bog in on bo moj sin.« (Skriv. raz. 21, 7.)

Ako je čistost za pridobitev nadnaravnega življenja tako važna, tedaj mora za razvoj in uspeh v tem življenju imeti poseben pomen tamkaj — za večnost. Kateri so čistega srca, bodo Boga gledali, sprejeli ga v globljem spoznanju, prav posebno bodo poklicani uživati Resnico in Lepoto. Njihov jasni, visoko misleči duh se približuje najbolj Bogu, združi se z Njim najsrčneje. (Zato je pisano: »Ti hodiyo za Jagnjetom, kamorkoli ide, in prepevajo pesmi, ki jih ne zna nihče drugi.« (Skr. raz. 14, 3.) Tudi telo prejme plačilo. Čista duša je gospodovala na zemlji kot kraljica nad

njim; zato je preoblečena v posebno veličanstvo in to posebno lepoto deli s telesom. Že tukaj žari iz oči čistega svobodna, močna duša, kolikobolj bo podelila ožarjena duša vstalemu telesu poteze svoje krasote. Lepota ta je neminljiva; ne uniči je starost; ne iztrga je smrt; večna dedišči-

na je čistemu. »Ti so bili prvi odkupljeni od ljudi, prvina Boгу in Jagnjetu.« (Skřiv. raz. 14, 4.)

Zato na boj! Gre se za tvojo čast, tvojo vero, tvoje nebo! Pogum! Moreš, ako hočeš!

O vojnem položaju na bolniški postelji — ranjen.

Danes svet več ne ve, zakaj se kolje. Po strašnih dolgih urah viharja se zrak čisti. Le poglejmo! Že davno je naš zunanji minister rekel, da smo skoro do mala enih misli z Wilsonom. Vsi so za mir, piše nek francoski poslanec, toda resno prijeti stvar se vsak umika. Pot v Canosso je težka tako za entento kot osrednje države. Položaj bi se formiral tako: Ne ententa, ne osrednje sile ne dosežejo tistega, za kar so šli v začetku v vojno. Vojna in nadaljevanje iste išče sedaj moralnega vzroka za svojo oporo pri občečloveštvu. In v tem tiči svetel žarek, ker človek kot človek hrepeni po nekem višjem, po morali, ali pozitivno po Boгу. — Brezdvomno moramo pripoznati, da je ententa preje spoznala svoj zgrešeni cilj in se oprijela moralnih podlag

kot mi. Wilson govori kot triumfator — in celi svet mu pritrjuje.

Za katoličane — prijatelji, gre se za moralne podlage — je merodajen sodnik, namestnik Krista, rimski papež. In edino On!

Vemo še, da je svojčas Benedikt XV. Wilsonov mirovni načrt podpiral in mu želel uspeha!

Moralna misel, ki naj nas privede do miru, je izšla od entente, zlasti Wilsona, osrednje države pa imajo moč, da jo realizirajo v svrhu svetovnega miru! Evropska diplomacija v Canosso! Ali ni šel Kühlmann? Seveda, preveč sramežljivo. In Lord Georges? Jutri je mir, če sprejmete Wilsonov predlog. Ali bomo igrali še slepe miši?

O slovenskem mladeniču.

Pred osmimi leti sta pohiteli med slovenski svet dve lepi knjigi, pisani z gorko ljubeznijo do slovenskih fantov. Spisal jo je prevzv. g. knezoškof, katerega 20letni jubilej slavimo letos. Da jih je narekovala očetovska skrb in ljubezen, vidimo iz začetka prve knjige. »Dragi krščanski mladenič!«, tako se začne prva knjiga, »Ti pač ne moreš vedeti, kolikokrat jaz nate mislim. Neizrečeno se veselim, kadar čujem, kako dobri, plemeniti in verni so naši mladeniči; toda neizrečeno tužno mi je srce, kadar čujem ali čitam, da so nekateri naših mladeničev sirovi, razuzdani, nezmerani, na potu v brezverstvo.«

S temi besedami nagovarja prevzv. nadpastir, tebe, slovenski fant. Dobri, plemeniti, verni fantje so mu v največjo radost in veselje, tužno pa mu je srce, kadar čuje o fantih sirovih, razuzdanih, nezmeranih, na potu v brezverstvo tavajočih.

Dragi fantje! Obe imenovani knjigi »Mladeničem« sta le en del one očetovske skrbnosti za slovenske fante, ki jo

Na Sv. Joštu brat Tavčar.

goji Prevzvišeni skozi vseh 20 let. Priznajmo danes, ko smo se zbrali, da se s hvaležno vdanostjo spominjamo svojega nadpastirja, da je bila njegova najgorečnejša skrb za vas, fantje, in njegova najiskrenejša želja, videti vas zdrave in krepke, vzgojene v pravem krščanskem duhu. Ta ljubezen ni bila sebična. Ne na svojo osebo, ampak na Boğa bi vas rad navezal, na Jezusa, Marijo, sv. Cerkev, na lepo krščansko življenje. Zato s hvaležnim srcem danes poglejmo, kakšen mora biti slovenski fant, da bo res v radost in veselje svojemu dušnemu nadpastirju.

Večkrat mi stopi pred oči oni lep prizor, ki so ga gledale množice tam v Pereji, na vzhodni strani reke Jordana. Božji Zveličar je bil na zadnji misijonski poti v Jeruzalem. Ko je prišel v Perejo, so ga pozdravile množice, ki so romale na vel. praznike. Poslušali so njegove zveličavne nauke, strmeli nad njegovimi čudeži in uživali darove njegove ljubezni.

Tedaj pa pogumno stopi izmed množice mladenič, hiti naravnost k Jezusu, vrže se pred njim na kolena, zaupno upre vanj svoje oči in pravi: »Dobri gospod, kaj naj storim dobrega, da dosežem večno življenje?«

Tak mora biti slovenski mladenič! Glej ga! Nič se ne sramuje, pokazati očitno svojo vero v božje poslanstvo Jezusovo. Očitno stopi pred Gospoda, pogumno in spoštljivo klone koleno pred svojim Bogom. Nič se ne izgovarja in odteguje, češ: Ni moško za fanta, da bi poslušal učenika, ki govori le o Bogu, o Stvarniku, o neumrjoči duši, o molitvi, o zatajevanju, o čednostih, o zapovedih, o večnosti, o smrti, o peklu, o nebesih, o večnem življenju. Te stvari so za ženske in otroke, ne pa za fante in može. Ne tako, dragi fantje! Mladenič pride in poklekne pred svojega Gospoda. Tudi njemu je nauk o Bogu, o neumrjoči duši, o večnosti najvažnejši. Zato ne trepeti pred zlobnimi jeziki pismarjev in farizejev, uči: tak imeniten pa bogat fant, pa očitno poklekuj pred revnega tujca. Ne pozna strahu pred svetom. Po naukih in čudežih Jezusovih je spoznal njega božje poslanstvo, in zdaj hoče spoznati božjo voljo in stori vse, da doseže večno življenje. In tako ga vidimo klečati pred božjim Sinom, kako z globoko vero in sv. spoštovanjem govori s svojim Zveličarjem, kako s trdim zaupanjem in z odkritosrčno ljubeznijo govori: »Dobri Gospod, kaj naj — —.« Tak mora biti slov. mladenič! Naj se nikar ne odteguje, govoriti z Bogom v pobožni molitvi; naj se nikar ne sramuje, javno se udeleževati božje službe, očitno prejemati sv. zakramente. Neustrašeno in neomajno naj se oklene večnih, od Boga razodetih resnic sv. vere; v neomajnem zaupanju v božjo previdnost in v sveti ljubezni do Boga, naj odločno zavrača vse, ki ga vabijo v temo in zmoto nevere in v službo nizkotnih strasti.

Mladina gleda v bodočnost, in slovenski fant gledati tudi v bodočnost, v daljno bodočnost onstran groba, in zopet in zopet se mora vpraševati: »Kaj naj storim, da dosežem večno življenje.« Tak mora biti slovenski mladenič.

Kakšen pa mora biti še slovenski mladenič?

Zopet poglejmo na krasen prizor v prijazni perejski vasi! Zveličar se ljubeznivo skloni k mladeniču. Prijazno ga pouči: »Zakaj me imenuješ dobrega? Le eden je dober, namreč Bog,« potem pa mu prijazno odgovori in pravi: »Ako pa hočeš v

življenje iti, spolnuj zapovedi. Zapovedi poznaš: ne ubijaj, ne prešestuj, ne kradi, ne pričaj po krivem, spoštuj očeta in mater in ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« Mladenič odkrito pogleda Gospoda v oko in pravi: »Učenik, vse to sem spolnoval od svoje mladosti; kaj mi še manjka?« Fant, blagor ti, da moreš tako govoriti vpricho Jezusa, ki natanko pozna tvoje srce. Blagor mu, kdor od mladosti zvesto izpolnuje božje zapovedi! In

tak mora biti slovenski mladenič!

Fant, to je tvoja življenjska naloga — dolžnost, da izpolnjuješ božjo voljo. Spokornega in bogoljubnega življenja ne odlašati šele na stara leta. Poglej, kakšna radost odseva iz obličja Jezusovega, ko vidi pred seboj nedolžnega, poštenega, pravičnega, staršem pokornega in ljubeznivega mladeniča. Ali mu nočeš napraviti enakega veselja? Zato proč z jezo in kletvijo, proč z razuzdanostjo in nesramnostjo vsake vrste, proč z nezmernostjo in ponočevanjem, proč z vsemi grešnimi razvadami. Prevelika je odkupnina srčne krvi, s katero si odkupljen, da bi te mogel pustiti Zveličar, da tavaš v blatu greha in strasti; za kaj višjega, večno lepega, trajno veselega si ustvarjen. Če bi videl, kako radostno počiva na tebi božje oko, kadar se premažuješ, krotiš svoje strasti, s studom zavračaš greh in se vnemaš za lepo krščansko življenje. Kako bi se nikoli ne navadil. Torej spolnuj zapovedi! Zapovedi poznaš: »Ne ubijaj...« Tak mora biti slovenski mladenič!

In slednjič: Kakšen naj bo še slovenski mladenič, da bo všeč prevzv. nadpastirju? Prizor v perejski vasi še ni končan. Mladenič je vesel, da je izpolnil zapovedi, vendar bi še nekaj rad, zdi se mu, da mu še nekaj manjka; zato pa nadaljuje: Kaj mi še manjka? In Zveličar še bolj iskreno nadaljuje: Ako pa hočeš popoln biti, pojdi, prodaj vse kar imaš, daj ubogim, potem pridi in hodi za menoj. To ni zapoved, to je evangelijski svet za dosego krščanske popolnosti. Ni razvidno iz evangelijskega, ali se je mladenič odločil za ta Gospodov nasvet ali ne. Tudi jaz vas ne bom nagovarjal za samostansko življenje evangelijskih svetov. Ampak en drug nujni nasvet in prošnja imam od prevzv. nadpastirja: Oklenite se mladeniških organizacij! Res, to ni zapoved. Vendar fantje, roko na srce in govorimo odkritosrčno! Slabi smo in omahujemo. Noben fant ne more ostati trajno pošten in dober brez molitve in brez sve-

tih zakramentov. To se pa tako rado opušča, odklada; volja slabi, omaguje, pade. Zato je treba organizacije, kjer zajemamo zopet in zopet novih milosti nagibov, da vztrajamo. V organizaciji bolj očitno spoznavš svojo vero, lažje zmaguješ strasti, med fanti se goji medsebojna ljubezen in zaupanje, ginejo poboji in pretepi. Očetovska skrb in ljubezen prevzva nadpastirja z največjo iskrenostjo priporoča Ml. M. d. in Orle. Zato jih naj spoštujemo, če nam ni dano, da se jim pridružimo. V ponos slovenskim fantom je, da že izgineta sovražnost do Ml. M. d. in Orlov. Še v večjo čast, da se ustanavljajo nove. K sklepu še eno prošnjo: Prejmite še ta mesec svete zakramente v dokaz hvaležne vdanosti do gospoda knezoškofa.

Tak tudi hoče biti slovenski mladenič!

Fantje! Zakaj sem vam danes o prelepem škofijskem jubileju govoril o krščanskih dolžnostih slovenskega fanta? Ker hočem, da med vami vlada radost in veselje, in vem, da je izpolnjevanje božje volje edini resnični in trajni vir pravega, dičnega veselja. Bodite veseli! Jasno solnce milosti naj sveti v vaših dušah, in tudi krvava vojska vam ne bo ubila veselja do življenja. Prinesite danes od sv. Jošta veselo zavest, da tudi v tej vojski, in zlasti sedaj mislijo in molijo za vas prevzva nadpastir. Ponesite trdno voljo, da boste pod ljubljanim vodstvom dušnega nadpastirja zvesto hodili po poti, ki vodi v večno življenje.

Socialna demokracija v 20. stoletju in mi.

Socialna demokracija se je do pred vojno vedno borila proti vojnim bremenom. Ne vemo čistega namena. Morda zato, ker je boj proti večjim davkom popularen — za tak boj je kmalu dobljen privrženec. Priznati pa tudi moramo, da splošno v človeštvu je vkoreninjena zavest, moralna zavest — človeka moram ljubiti, ker je človek. »Mati, pa bodisi v katerikoli državi, je mednarodna«, je trdil avstrijski zunanji minister letos. V tej izjavi, ki ji moremo le pritrjevati, tiči podlaga našega razmotrivanja, li je v 20. stoletju še potreba vojske z njenimi strašnimi nasledki?

Ali nam katoliška Cerkev — v bistvu evangelija našega Gospoda Jezusa Kristusa — vojsko res utemeljuje kot potrebno, pa bodisi v kakršnihkoli razmerah in za vse čase?

Predočimo si cerkveno delovanje v tej smeri v pretekli zgodovini. Kako so papeži navduševali se za sveti boj proti krvoločnim divjim narodom! Huni, Turki itd. Boj za sveto deželo, trupapolne križarske vojske itd. itd.

Pravzaprav svet do danes nikdar ni bil brez vojska! Če se ni vršil bratomorni boj v Evropi — se je vršil na katerem drugem delu sveta. Vojska ima svoj temelj v neizobrazbi — ali slabi izobrazbi enega ali obeh vojskujočih. — Svoje kulturno poslanstvo — menda vsak pripozna danes, da je katoliška Cerkev največja kulturna institucija med človeštvom — je pa Cerkev z vso močjo in z nemalim uspehom izvrševala in izvršuje med človeštvom. Bila pa

je in ostane, to je gotovo — ohranjuječ svoj božji temelj nedotaknjen — vedno svobodna.

Ona živi in hodi roko v roki, vodeč in izvršujoč svoj namen — s sodobno živečimi ljudmi.

Ravno vsled tega je katoliška Cerkev vedno mlada in sveža. Ona je učiteljica, ona je temelj resnične izobrazbe.

Razumemo, ker je pa bila vedno sodobna, da je v času splošne neizobrazbe prejela ali podpirala orožje proti divjosti, krivičnosti, nasilju. Vsak mislec mora pritrčiti, da je bilo to za Cerkev in človeštvo koristno in potrebno. Vsiljuje se nam pa vprašanje v današnjih časih, li niso narodi in človeštvo sploh v svoji ogromni večini na tako visoki stopinji izobrazbe, da je vojska lahko izključena?

Nek splošen zaključek bi našel na to vprašanje. Jasno je, da se vse sedaj suče — vse vojskujoče sile — da bi našli moralno podlago za utemeljenje svojega vojskovanja. Da tudi papeštvo sodi danes, da je splošna izobrazba med človeštvom na taki stopinji — da se vojska lahko izključi, bi sodil iz mirovnih predlog od strani sedanjega sv. Očeta. Države naj se reformirajo — v zvezo svobodno živečih narodov — vsi narodi pa v zvezo, sodečo in branečo svobodo vsakega in vseh! —

Marsikateri je sodil, da je vojska neko potrebno zlo, ki mora priti nad človeštvo kot kazen za grehe. Prepričani smo, da je vojska božja kazn, sedanja posebno — za

vse evropske države, ki so bile cerkev precej potisnile v ozadje. Brez božje volje se ničesar ne zgodi! Nikjer pa ni zapisano, da je Neskončna Modrost za vedno človeštvu naložila za pokoro za storjene grehe, do konca sveta s tem, da se pripušča razdore, razpore in vojske med narodi! Bog more v svoji neskončni modrosti in pravičnosti človeštvu za njegovo nepokornost poslati tudi drugačna pokorila.

Samo eno. Ali n. pr. izobražen človek odurno besedo bolj občuti, kot če bi ga s palico udaril?

Brez skrbi menim, sledimo vsi katoliški Cerkvi, njenemu božjemu poglavarju, ki je rekel, da se spori sedaj lahko mirno poravnajo.«

S tem je izgubila vojska za bodočnost svoj pomen in namen.

Sv. Kristina, 24. julija 1918.

Srbohrvatski in slovenski.

Ivan Pregelj.

Slovenci smo s Hrvati in Srbi en narod. Slovenski književni jezik pa se vendar nekoliko loči od srbo-hrvatskega književnega jezika, ker se je prvi razvil iz dolenjsko-gorenjskega narečja, srbsko-hrvatski pa iz narečja, ki ga govore v Ercegovini, ki je precej oddaljena od Kranjske. Tako je tedaj, da Slovenec hrvatskega kajkavca iz Zagreba skoro domače občuti, dočim občuti književni hrvatski in srbski jezik nekako tuj. Privaditi se je treba. Potem more Slovenec brez težave umeti svojja brata. Morda ne bo odveč, če priobčim za naše Orle nekaj poglobitvinih razlik med slovenščino in hrvaščino, da bo na ta način olajšano čitanje hrvatskih novin in omogočen hitrejši ustmeni pomenek med Slovenci in Hrvati ali Srbi. Srb in Hrvat 1. rabita **a**, kjer ima Slovenec **e**: pes — pas, ves — sav, kupec — kupac, petek — petak, sester — sestara, tema — tama. Nadalje rabita Srb in Hrvat 2. **u** za naš **o**: mož — muž, pot — put, nesó — nesu, ženo — ženu, nesóč — nesući. 3. Za slovenski **ol** stoji v srbohrvaščini **u**: volk — vuk, dolg — dug, solnce — sunce, žolna — žuna. 4. Za slovenski **e** stoji v hrvaščini **-ije**, **e** in **i**: pevati — pijeati (ekavci = pevati, ikavci = pivati). 5. Hrvati in Srbi imajo glas za **č** (ć), ki ga mi nimamo. Prav tako za **ž** (đ, đ, gj): budučí, budučí) Djuro (Džuro). 6. Slovenski **šč** je v srbohrv. navadno **št** (ognjište). **L** koncem besede ali zloga se spremeni v **o**: čul — čuo, mil — mio, vladalci — vladaoci. 7. Po naglasu se loči srbohrvaščina od slovenskega v tem: Hrvatje naglašujejo enozložne besede, dvo-zložne vedno na prvem zlogu, tro-zložne na prvem ali drugem, nikoli na zadnjem. Prav tako večzložne besede (brät, stäza, krälj, národ, kräljice, säčuvájmo, trģovácä, djěvojákä. 8. Sklanja samostalnih imen: a) dam jelenom — jelenima, ženo — ženom, ljudje — ljudí, bratje —

braća, žen, zvezd (2. mn.) — žénä, zviježdä, sel — séla, junakov — júnaka, konj — kónja. Vidim ženo = vidim ženu. b) O dvojnini je pripomniti, da so se v hrv. ohranili le mali ostanki (dva jélena). Pač pa imajo Srbi in Hrvati z valnik: brate, braču (pred č, ž, š, ć, đ, dž, j, lj, nj), ženo, stvari. 9. Pridevnik sklanja Hrvat: 1. novi, nova, novo; 2. novoga, nove, novoga; 3. novomu, (vrućemu), novoj, novomu, 4. novi (novoga) nova, novo; 5. novi, nova, novo; 6. novom, novoj, novom; 7. novim, novom, novim. V množini ženski spol mesto slov. novim ženam — novíma. Hrvatje in Srbi imajo pač tudi še samostalniško pridevniško (nedoločno) sklanjo: nov, nova, novu... 10. Za ime k jaz — ja, nam — nama, vam — vama, njim — njíma, seboj — sobom, mojemu — momu, mojem — mom, kdo — tko, kaj — što, šta, vsak — svaki, nihče — nitko, nič — ništa. 11. Glagol. a) tresem, treseš, trese, tresemo, tresete, tresu. Ljubim... ljúbje; b) bom vprašal — pitat ću, češ, će, ćemo, ćete, će (red ću); c) vprašal sem — pitao sam, si, je, smo, ste, su; c) vprašal sem (aorist) pitah, pita, pita, pitasmo, pitaste, pitaše; č) vprašal sem (polpretekli čas): pitah, pitaše, pitaše, pitasmo, pitaste, pitahu; d) bi = bih, bi, bi, bismo, biste, bi (pitao bih, bi, bi) pitali bismo...; e) v e-lnelnik: nesi, néka nese, nesimo, nesite, neka nésu; f) deležniki: nesući (nesoč), novsiv (nosivši), nesao, la, o (nesel — la — lo), nošen. 12. Nekaj prislovov in predlogov: ali — ili, ampak — već, négo, brž — odmah, bržkone — valjda, celò — dapače, čeprav — premda, drevi — večeras, in sícer — náime, kajti — jer(bo), kdaj — kada, kljub — usprkos, nikakor — nipošto, nikoli — níkada, precej — odma(h),* saj — ta, sedaj — sáda, spet — opet, še — još,

* h Hrvat in Srb ne izgovarjata (hvala — fala).

tedaj — dakle, več — više, vsaj — barem, vsekdar — svedj, uvijek, vazda; zdaj — sada, že več.

Toliko za prvo potrebo! Kupi si mo-

litveno knjižico v hrvatskem jeziku in videl boš, — čez noč boš pol Hrvata. Za pol Srba ti je treba še nekaj: nauči se brati cirilico. Zdravstvuj!

Našemu narodu — pravo omiko in prosveto!

Jože Stabèj.

Ono, po čemer so hrepeneli milijoni naših src več ko tisočletje, se je zdaj uresničilo: imamo svojo svobodno, neodvisno, demokratično državo, imamo veliko Jugoslavijo. Težek je bil boj za njo, nismo je dobili brez žrtev. Zato nam je pa tudi nad vse ljuba in draga.

Izpolnila se je velika oporoka, ki nam jo je zapustil veleumni dr. Krek. On bi zdaj gotovo ne miroval, temveč bi bil šel nemudoma dalje na delo. Da bi bili vredni imena svobodnih državljanov, bi se bil posvetil z vso vneto skrbjo za pravo kulturno in gospodarsko osamosvojitve našega naroda. Vendar našega Mojzesa ni več! Smo pa še mi, da izvršimo njegove načrte.

Dr. Krek je pričetnik krščanskosocialnega dela na Slovenskem, zanesel pa ga je tudi med brate na jug. Njegova ustanova je Krščanskosocialna Zveza v Ljubljani, ki ima veliko članic po jugoslovanskem ozemlju.

Krščanskosocialna Zveza je zdaj na tem, da vstane po težkem vojnem času k novemu življenju, da nadaljuje delo tam, kjer jo je bil prekinil svetovni požar, obenem pa, da izpopolni vse, kar bi bilo nedostatnega v njej, in se preustroji, kakor zahtevata tok in potreba časa; kajti gotovo je, da ne smemo podcenjevati duševnega stremljenja, ki spada k bistvu vsakega družabnega razvoja, nasproti materielnim interesom. Mi smo neposredno pred časom, ko bo šlo za velikopotezno kulturno politiko in gorje onim, ki bodo nepripravljene. Vzoredno z zunanjo enotnostjo naroda, ki smo jo dosegli, moramo utemeljevati in utrjevati vedno globlje tudi dobrino notranje narodove edinosti in družabne izobrazbe na preizkušeni, pravih načelih. Vsak naš človek mora postati sodelujoč član človeške družbe, in sicer po zmožnostih, ki jih je sprejel od Boga. Skrbeti mora, da se ne zamudi in ne prezira nikdar in nikjer duh časa, dokler je ta v skladu in soglasju s krščanskimi načeli in z onimi Krekovimi besedami: Kar je v kaki ideji dobrega, je naše, katoliško! Le tako bo zajamčen prenovljeni Zvezi že v programu samem tudi njen obstoj, uspeh in napre-

dek, in kar se še ne sme pozabiti: ugled in vpoštevanje v javnosti. Vsak neutemeljen konservatizem in vsako neumevanje časa pa bi bilo Zvezi samo v kvar, istotako vsako pretiravanje.

Socialna Zveza stopa torej poživljena na noge in se bo izpopolnjevala tekom časa kar najbolj vsestranski. Njej gre za načela krščanske socialne demokracije, ki jih bo oznanjala vedno in povsod, za ona krščanske kulturne izobrazbe. Na polju teh načel je mogoče kar najširše in najraznovrstnejše delovanje in gibanje, z nobeno vedo in znanostjo niso v nesoglasju, z naravo in z vsem stvarstvom so v skladu. Vsakemu pripuščajajo in omogočujejo najpopolnejši razvoj individualnosti, nikjer se ne more priti ž njimi v upravičen spor; zakaj če bi se to godilo, bi bila načela zmotna in nevedna, da se za nje borimo. Da pa še mnogi tega ne pripoznajo, temu niso kriva naša načela, temveč to, da jih nejasno spoznajo. Mi pa vemo, kdo je porok za nje: sam Bog nas je prišel osebno na zemljo o tem poučiti, zato verujemo v resnico, in ta je — **katoliško načelo!** Če pa nekateri izmed naših vseeno ne ravnaajo tako, so to le suhe vejice na bujnozelenem drevesu. Njihova razumna jasnost je še premajhna, da bi to spoznala, stopili so v omejen krog, zapletli so se v mreže mračnega duha. Te suhe vejice pa bodo polomljene in v ogenj vržene, v kolikor ne odpadejo same.

V očigled časa, ki gotovo ni več daleč pred nami, **pozivljamo vse članice Krščanskosocialne Zveze, vsa prosvetna in bralna društva, mladeniške in dekliske zveze, Orle, abstinente, delavska, rokodelska, obrtna ter vsa naša kulturna društva, da začnejo iznova z načelnim delom, da se poživijo vse, kar je malodane zamrlo, in kjer je treba, pokličijo čisto iznova k življenju. Začnite, kakor morete, samo da začnete, začeti pa morate!** Ne odlašajte, čas beži, življenje naših dni je hitro! Ne pozabite, da zahtevajo vse današnje nprave in zadeve, kakor so: živo politično življenje, tehnika, industrija, znanost, lepovedje, obrazovalna umetnost, šolski pouk,

vpliv časopisja itd., vedne čuječnosti in samopopolnitve, ki se mora na njih delati vedno, če hočemo, da uidevmo nevarnosti: da obnemoremo na najnižji stopnji družbe. Tege pa gotovo nočemo, zato moramo pridno delati, veliko delati in vztrajno delati!

Osrednja Socialna Zveza v Ljubljani ustanavlja svojo osrednjo pisarno z nalašč za to določenim možem na čelu. Na njo se boste mogli obračati v vseh zadevah in vedno vam bode postreženo. Tja boste pošiljali vse svoje želje in zahteve, obenem pa tudi primerne načrte, da bo skupno delo bolj uspevalo. Čim bolj skupno bo naše delo, tem lepši bodo uspehi! Prosimo pa, da izprva nekoliko potrpite, dokler se vse ne uredi, saj to bo trajalo prav malo časa.

O vseh nadaljnjih korakih boste potem časopisja ali celo zasebno obveščeni pravočasno in iste uslužnosti pričakuje tudi Osrednja pisarna od vas.

Važno bi bilo tudi to-le: da nam natanite začasno stanje društva in odbor, ki mu načeluje, če ste poživili društvo novo, kdaj in kako, ali če ste ga ustanovili iznova, če še ne, kdaj mislite to storiti; kakšne želje in nasvete ima odbor, kakšne imajo člani in v čem potrebuje ljudstvo predvsem največ pouka. Vse svoje dopise pa naslovite na naslov: **Osrednja pisarna Slovenske Krščanskosocialne Zveze, Ljubljana, Ljudski dom.**

Jugoslovani, Jugoslovanke — na delo, začnimo!

Hrast.

France Papež.

Ob cesti je rastel mogočen hrast; stari ljudje so ga že tako mogočnega našli v svoji mladosti. Pod njim hodeč je bil človek tako majhen in slab. Vetrovi so se zaganjali v njega; mogočno je šumelo njegovo vejevje, šum njegov je bil kakor pesem večnosti.

Črni oblaki so se plazili od severa: »Huda ura pride,« je javkal človek, kadar je zapazil nevihto, da hiti proti dolini. Ljudje so bežali s polja domov, gonili pred seboj živino, ki je zdaj in zdaj čudno zamukala. Kmalu zabučil po dolini; drevesa se do tal pripognejo pod silnim vetrom, debele deževne kaplje spremljajo to bučanje. Vedno silnejši postaja piš; grozna je njegova pesem. Zemlja se potresa; nevihta buči

dalje in gost dež se vlije. Okna šklepetajo, voda drvi raz strehe, teče po cesti kakor hudournik.

Veter je pregnal oblake in nebo se je zjasnilo, ljudje so prihajali izpod streh, šli gledat na polje, tam ob cesti je pa ležal hrast na tleh. Prišli so z žagami in pričeli ga trgati narazen, naložili so kose in odpeljali domov. Velikan je zginit. Koliko neviht je videl, jih prebil ali poslednja je njegova zmagala.

Kaj pa človek? Srečen je, kateri že pri prvi nevihti ne podleže. Želel sem si sile, kakor jo je imel ta hrast. Vendar še večja bi morala biti, sicer bi danes ležal kakor leži on in ljudje bi se veselili mojega padca.

Sosed.

Pod drevesom je sedel, ko sem ga našel; bil je že ves sključen in suh. Lase mu je belila skrb in vela lica so pričala, da je že marsikatero težko uro imel za seboj. Molitveno knjižico je držal v rokah in ves zamaknjen je strmel vanjo, ko sem ga poklical: »Stric!«

»Bog te varuj, France!« In velika solza je zdrknila po njegovem licu. — Potegnil sem polno steklenico iz žepa in mu jo podal, njegov pogled je obvisel na meni. — »Kaj pa delate tukaj?«

»Ne gre mi več spredaj; zato so me tu pustili, da pazim na neke reči od stotnije.«

Bil je vroč popoldne; solnce je pipekalo na kraška tla, bil sem ves moker, vsedem se poleg njega in zvesto poslušam. Ni tožil nič, ampak možko trpel. Kakor jagnje je govoril mehko. Koliko napadov sovražnih je odbil v vrstah pri stotniji. »Ubog stric,« sem mislil. Dasi ni bil posebno prijazen prej doma, saj ni bilo čudno; kopica otrok je gledala na njega in živeli so dobro, ker jih je ljubil. Nisem ga hotel vprašati o domu, ampak sem obračal pogovor na vsakdanje reči.

Od strani se je slišal vesel smeh; kmalu pride nekaj deklet z grabljami in poleg njih debel vojak mimo nas.

Globoko je stric vzdihnil in me pogledal, molčala sva oba, nič več se nama ni ljubilo govoriti. Poznal je življenje svojih tovarišev in mislim, da je sedaj mislil na svojo družino. Saj pošten oče jih ne pozabi ne v dobrih, ne v slabih dneh, ker pri njem je večja ljubezen do žene in otrok kot vse, kar se godi z njim in v njegovi oko-

lici. Poslovil sem se, stisnil mu koščeno roko in mu želel srečo.

Dolgo zvečer sem mislil na njega: koliko mora on duševno trpeti v skrbeh za svojo družino. Koliko večje je njegovo trpljenje kot drugih njegovih mlajših tovarišev.

Odpluli angel.

Gustav Strniša.

Legel sem na pisano trato. Priplul je k meni bel oblak. Prav nad menoj čisto blizu je plaval. Potopil sem se v njegovo modrino in videl sem angela ovitega v prozorno tenčico. Njegove oči so bile prav ka-

kor vijolice na trati. Zlati solnčni žarek mu je obkrožal glavo. Hotel sem ga objeti, pa je bil naenkrat visoko nad menoj, le njegova prozorna obleka je žarela v daljavi.

Odpluli angel je moja mladost.

Pesmi.

PESEM FANTOV.

Juhej, juhej!
Po vasi zdaj gremo
in pesmi pojemo!
Juhej, juhej!

Juhej, juhej!
Na oknu cvet dehteč,
za njim pozdrav kipeč.
Juhej, juhej!

Juhej, juhej!
In če nazaj nas več ne bo,
zavriskam za slovo.
Juhej, juhej!

H. Hebat.

HREPENENJE.

Pridi, moj dom!
Pridi, moj raj!
Pogrešam te zdaj.

H. Hebat.

BESEDA PADLIM.

O bratje vi mrtvi, o vem zakaj —
srcé vam prepevalo pesem, v očeh bil sijaj,
ko šli ste v neznané pokrajine strašne
 oblasti,
in so nad vami udarjale črne perôti Smrti
 — pošasti.

O bratje vi mrtvi, ko zarje večerne se vnô,
poslušá vesoljstvo, kakó vaši grobovi pojô,
kakó se z vašimi naši združijo spevi,
kakó trepetajo do strmih nebes blesteči
 odmevi!

A. V.

DOMOVINA VPRAŠUJE.

Premisli, moj sin, si močen dovolj,
da najvišjo ljubezen meni žrtvuješ?
Premisli, ni te le sebičnost zgolj?

Je tvoje srcé dovolj plemenito,
da moja ljubezen ne bo ti v pogin?
Premisli to dobro, moj sin!

Premisli, moj sin, — ko boš bogat —
boš znal ohraniti najdražji zaklad?
Ne boš ga kot Judež v grehu prodal?

Premisli, moj sin, in še enkrat premisli,
ne bodeš li v sreči mlačen postal?
Bode ti brat i zanaprej še v čislí?

Premisli vse dobro, dobro, moj sin!
A. V.

NOČNI SPEV.

Iz mesečine potajno se spev je razpredel,
kot zarja zdaj raste v šir in navzgôr
in od gôr do gôr
gre kot lahko zvenenje.

Vse dalje, vse više
pesem drhti in plaka in diše,
močnejše, zdaj tiše,
vse dalje, vse više...

Po ritmu srebrnem se zibljejo zvezde v
 višavi,
v daljni globini jim odgovarjajo trave v
 dobravi,
— in vse žari in drhti in v žerjavici tli,
ko objema vesoljstvo ognjena tančica,

kot krila prozorna sprostirala bajna bi
ptica —
in zemlja in nebô
in zvezde pojô
lahnô . . . lahneje
in vedno mehkeje
in v šir in navzgor in od gôr do gôr
gre kot lahno zvenenje . . .

V tej svetli noči, o bratje!
naše duše — očiščeni svatje —
rojstva svojih prerojenij slavé
in bodo močnejše od dné do dné —
naj vas pritisnem, o bratje, na svoje srcé!
A. V.

POLDANSKE URE.

V blazni vročini poldanskih ur
— solnce je zanétilo silen požar,
ki ga zdaj goni neviden vihar —
ko v težki se luči razkrajaja azur,
se trga, splamteva in iskre prši,
ko zemlja vsa se v plamenih utrinja,
— ki jih nebô zagrinja, odgrinja —
in kot teló mučenika na ražnju drhti —

poslušam pevajoče moške zbôre,
poslušam njih speve, v veličastnem ritmu
kako valové,
in so brezmejni ko môrja, ki v večnost za-
molklo šumé
od svetá do svetá —
čutim veseljstvo, kakó mu v osrčju odmev
trepotá,
odmev, ki giblje svetove
in nam odgrinja pokrajine nove, —

čutim nestrpnó čakanje mišic napetih,
čutim skrito besedo oči razvnetih,
vidim roké, ki kot jekleni bati grozé, —
čutim njih moč, ki v črnih sokovih
nabreknjenih žil kot vino zavrelo se peni —

in vem, da te silne, te močne roké
bodo nam, bodo solnce skovale,
vanj se bo zlilo milijonsko srcé —
o bratje! še bodo nam zvezde sijale!

MATI MOJA.

Mati moja, daj da padem ti v naročje,
vzemi me in stisni po otročje.
Tvoj sin sem tak, kot ko sem odšel,
samo da star, bolan spet k tebi sem prišel.
Svet sem videl in prehodil mnogo polja —
božja volja
je hotela, da zopet sem prišel nazaj
v tvoj naročaj.

Le jokaj mati, kropi me s solzami,
da se zopet tisto v meni zdrami,
kar si ti me tolikokrat učila,
ker si me kot sineka ljubila
in jaz ti tega še pozabil nisem,
če ravno dolgo včasih tvojih pisem nisem
videl,
da bi se poživel.

Šumeli so lesi lepo in mogočno
in v meni je bilo srce tak poskočno,
ko sem odhajal na bojne poljane,
vse prekopane.

Orje kmetič svoja polja velika,
da na njih naseje mnogo žita,
da bode mu družina sita;
in delal je in je trpel,
da bode jel,
pa prišel nekdo je in vse mu vzela.

Mati moja, veliko si že trpela,
kako da vedno bila si vesela?
Upala si: kadar dorastem, bodem opora
tebi na stara leta, ker si zaslužila odmora
in sedaj trpiš še več kot prej,
bolest tvoja je brez mej,
vedno velike skrbi imela,
si me videti želela.

Večkrat naslonjen ob steno sem stal,
da padem doli med svet sem se bal . . .
igrali so drugi, so peli, se veselili, hodili
okoli zastrtih domov se podili . . .
mene vedno poživil je na te spomin,
da bil sem močan. In kot iz lin glas zvana,
molitev tvoja je bila uslišana.

Delo celodnevno in po noči —
grdi, lepi, mrzli, vroči
dnevi so me utrdili
in ubili.

Kar je še ostalo od mene, mati,
vzemi k sebi, sem tvoj sinek zlati,
nikar se več zame bati,
moje delo in moja vsa ljubezen
je tebi izročena,
moja pesem tebi posvečena!

France Papež.

VOJAŠKI POGREB.

Ni padel baš na polju slave,
a dal je domu ude zdrave;
prinesel z bojne je planjave
kal smrti v sebi.

Šumi ob božji njivi Mura,
oživlja se, budi natura;

zanjo prerod — zanj smrtna ura,
glej grob že čaka . . .

Pomladni dan tako prijazen . . .
Tri salve. Grob zasut je. Abgeblasen!
pogrebci — tujci odhite narazen,
nobene solze . . .

SV. VIDU.

Vojni volkodlak, nikoli sit,
tudi tebi, ljubi sveti Vid,
je ugrabil milijene zvonove
ter prelil v rjoveče jih topove.

Človek brez jezika tvoj sedaj je hram. —
Če se dalje svet bo biti hotel,
vzeli bodo s časom ti še kotel,
kot so zdavnaj že jih vzeli nam!

SAM BOG VE!

Celi svet bridkost je jedna sama:
Vse trpi, ječi in krvavi;
jedna misel tisoče preveva:
Ljubi mir, kedaj se vrneš ti?

Modre glave — zeljnati preroški
vgibljejo in prorokujejo:
»zdaj pa zdaj!« — A tisti dan napočil,
a topovi dalje hrujejo!

— Kdaj bo konec, ve le Bog edini!
— Morda julij, ki je vrgel v svet
bakljo nam svetovnega požara,
vrne mir, ko petič pride spet!

TAM ZA GORAMI . . .

(Jeseni leta 1917.)

Tam za gorami zvezda trepeče,
rdi na zapadu večerno nebo,
kot bi krvi se napilo rdeče,
ki se preliva tam za goro.

Kot da nevihta vrhe jim stresava,
votlo gromenje od gor sem buči. —
Ah, saj divja tam nevihta krvava,
vojska po naši zemlji hrumi . . .

— Zvezde na nebu se vtrinjajo jasnem,
mrak nad vasico lega in mir;
solze v očesu se vtrinjajo krasnem
devi strmeči v tihi večer.

Tam za gorami pod zarjo krvavo
ženin bori se ljubljeni njen;
cesar je klical, šel je pod zastavo,
druga od takrat rmeni že jesen.

Tam na zapadu, tam za gorami
smrtno topovi pesem pojo;
v strahu utriplje deklici v hrami
njeno ljubeče srce zvesto . . .

Vide.

Dopisi.

Skupščina Zveze Orlov.

Novo delo Zveze Orlov se je začelo s pomembnim Orlovskim sestankom. V nedeljo 17. nov. se je vršila skupščina Zveze Orlov v knjižnični dvorani Kat. tiskarne. Zastopanih je bilo 19 odsekov. Navzočih bratov je bilo nad 100. Predsedoval je častni predsednik Orlov brat Podlesnik. Z vznesenimi, bodrilnimi besedami je nagovoril navzoče brat dr. Lovro Pogačnik. Na dnevnem redu skupščine je stalo dvojce poročil.

O Orlovskih ciljih je poročal brat Komlanec, o praktičnem delu pri Zvezi, odsekih in okrožjih pa brat Podlesnik.

Po živi debati so bile sprejete sledeče resolucije: 1. Današnji sestanek sklene, da se ni program Orla, ki smo ga imeli pred vojno, načeloma prav nič spremenil za bodočnost in da hočemo pod staro, neomažeževano Orlovsko zastavo korakati tudi še nadalje. 2. Zvezino predsedstvo naj prične z rednimi sejami, ki naj se vršijo vsak

četrtak in ki naj imajo k njej pristop tudi vsi bratje, ki se zanimajo za delo Orlov. Uredi naj takoj svojo pisarno in določi za tekoče posle tajništvo. 3. Okrožja naj skličejo sestanke, da se poučijo o stanju odsekov. 4. Odseki naj prično takoj s podrobnim delom. Dne 8. decembra t. l. naj bo dan občnih zborov in ta dan naj pristopijo vsi bratje k skupnemu sv. obhajilu. Prične naj se takoj s fantovskimi večeri, za predavanja naj se obračajo začasno na pisarno Zveze Orlov, Ljubljana, Ljudski dom. 5. Občni zbor Zveze Orlov naj se vrši v sredi meseca januarja 1919, o kateri priliki naj se vrši vaditeljski in organizatorični tečaj. 6. Vaditeljski zbor naj izdela do Božiča, t. l. vežbovnik.

Iz seje Vaditeljskega zbora Zveze Orlov dne 26. novembra 1918:

V posebni prilogi se izdajo proste vaje za člane in naraščaj, obenem za vse odseke. Priložene bodo slike za lažje umevanje.

V odlomkih začne izhajati v »Mladosti« »Vadnik«. Te priloge naj posamezni člani, vaditelji in načelniki spravljajo za poznejše razmotrivanje.

V slučaju potrebe naj se odseki obračajo na Vaditeljski zbor Zveze, ki jim bo s svojimi vaditelji rada pomagala pri tehničnem delu.

Seje Vad. zbora Zveze se vršijo redno vsak torek ob pol 8. uri v telovadnici II. državne gimnazije. Po seji se vrši telovadba vaditeljev. K tej seji in telovadbi so vabljeni vsi voditelji vseh odsekov, ki bi se slučajno mudili v Ljubljani isti dan, ali bi bili poslani nalašč k tej seji od strani posameznih odsekov. Tu bodo imeli priliko zvedeti in priučiti se vsemu potrebnemu, kar bodo rabili za vežbo odsekov v domačem kraju. Tudi sicer se bo skrbelo, da bodo odseki v vednem stiku z Vaditeljskim zborom Zveze, če bodo le odseki to hoteli. Vsak odsek lahko predloži tudi svoje predloge, nasvete in ugovore, ki se bodo razmotrivali pri sejah. Le želeli je, da se odseki prav pridno poslužujejo ugodnosti, katera se jim nudi.

Da se v odsekih udomači najširše živahno prijateljstvo med člani, naj se poleg telovadbe upeljejo druge družabnosti, katera so za dotični kraj primerne, kakor: zimski šport (drsanje in sankanje) nele za naraščaj, ampak tudi za starejše člane, drsanje s smučmi (skij) za mestne in industrijske kraje. Ker so starejši člani preneukretni za telovadbo, naj bo za nje jahanje in lov. Sploh naj nam služijo vsa sredstva, ki

zahtevajo skupno bratsko razpoloženje med člani.

Pisarna Zveze Orlov. Uraduje vsak dan od 4. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje in praznike. Pisarna se nahaja v Katol. tiskarni III.

Vaditeljski zbor ima sejo vsak torek od pol 8. ure naprej.

Poslovnik Z. O., novo izdajo, sestavlja brat Podlesnik.

Občni zbor odsekov. Nekateri so se že vršili, večinoma na praznik Brezmadežnega spočetja Dev. Mar. dne 8. dec., drugi se bodo, kot slovejo poročila, v najkrajšem času. Zelo lepo je, da odseki začnajo svoje novo vstajenje, to je svoje obnovitvene občne zборе, ravno s skupnim sv. obhajilom.

Mladeniški shod se vrši po sklepu I. Zvezine seje na Štajerskem in Koroškem.

Stik s Hrvati in Čehi se je že začel.

Trbovlje. Med vojsko je obstojal Orel kot tamburaški odsek, prirejal je predstave, lani je obhajal desetletnico obstanka. Letošnjo spomlad se je poživil. Avgusta je začel s telovadbo 13. oktobra, letos je bila blagoslovljena zastava in obenem javna telovadba. Vaje ima v nedeljo od 3. do 4. ure popoldne in v četrtek od 7. do 8. ure zvečer, obenem predavanja. Vaditeljske in tamburaške vaje so posebej. Vsak prvi torek v mesecu je seja. Članov je do sedaj 40.

Drobiž.

Narodna izobrazba. V torek, 10. sept. 1918, se je vršil v Ljubljani občni zbor in redni letni posvet K. S. izobraževalnih društev Slovenske Krščanske Socialne Zveze za Kranjsko, Štajersko, Koroško, Goriško in Trst. Zboroval je skupno in po odsekih. Imena devetero odsekov, v katerih se je vršilo posvetovanje, so ta: Kmetijski narodno gospodarski za obnovitev Goriške, prosvetni, mladeniški (telovadni), narodno obrambni (Slovenska Straža), za Narodni svet, delavski in ženski.

Krščanska kultura na Slovenskem. Dne 5. septembra 1918 se je izreklo slovensko učiteljsvo na zborovanju v mestnem domu v Ljubljani, da bodi na podlagi narodne omike in vzgoje krščanstvo. Zborovalo je 800 učiteljev

Jugoslavija, samostojna, neodvisna država Slovencev, Hrvatov in Srbov, se je osnovala. Dne 30. oktobra 1918 je imenovalo »Narodno veče« vlado za vse jugoslovanske dežele nekdanje avstro-ogrske monarhije. Prvi načelnik nove vlade Slovencev, Hrvatov in Srbov je postal dr. A. Korošec.

Slovenska vlada v Ljubljani je sestavljena iz zaupnikov treh slovenskih političnih strank. Vseslovenska Ljudska Stranka ima v narodni vladi sedem poverjenikov, Jugoslovanska demokratska stranka (preje Narodna napredna) pet poverjenikov in socialdemokratska enega poverjenika.

Slovenija kot del Jugoslavije. Slovenija kot samoupraven del Jugoslavije ob-

stoji. Koliko stoletij so želele slovenske dežele združitev, a v nekdanji Avstriji jim ni bilo usojeno. Dne 31. oktobra 1918 je bila imenovana in proglašena nova vlada

samoupravne Slovenije. Vlado je predlagal Narodni svet in potrdilo jo je »Narodno veče« v Zagrebu isti dan.

Književnost.

»Mladost« priporoča verske in moralne spise:

Življenja srečen pot. (A. M. Slomšek.) Celovec (Družba sv. Mohorja), 1893.

Mesija. (Dr. A. B. Jeglič.) Celovec (Družba sv. Mohorja), 1914.

Zlata knjiga slovenskih Orlov. (Franc Terseglav.) Ljubljana, 1914.

Mladeničem. Obramba vere. (Anton Bonaventura, škof.) 1910.

Mladeničem. Življenje po veri. (Anton Bonaventura, škof.) 1910.

Mladeniči na plan. Ljubljana, 1909.

V hrvatskem jeziku:

Bombe in granate. (H. Wehner.) Zagreb — semenišče, 1909.

Excelsior. (Za laično inteligenco.) 1911.

Slovenski katoliško politični listi:

Slovenec. Dnevnik. Ljubljana.

Domoljub. Tednik. Ljubljana.

Straža. Dvakrat na teden. Maribor.

Slovenski Gospodar. Tednik. Maribor.

Mir. Tednik. Celovec.

Izmed hrvatskih navedemo dva važna:

Narodna Politika. Dnevnik. Zagreb.

Jugoslavija. Dnevnik. Sarajevo.

O p o m b a: Slovenski dnevnik »Jugoslavija«, ki se tiska v Ljubljani, ne stoji na katoliškem programu, pač pa oni v Sarajevu.

Listnica uredništva.

Vračajo se redne razmere. Polagoma, a vendar. Urejevanje družabnih razmer se povsod pozna.

Pisateljem in dopisnikom »Mladosti« zahvala. Obdržali ste list čez vso štiriletno vojno vihro. Kako težavno bi začenjali letos delo; tako pa se duh orlovskega teženja ni pretrgal. Viden nam je cilj, viden način.

Pri nas ni, kot pri nasprotnikih, ki začenjajo na kalno. Naš let je v sinjem zraku ob svetlem solncu.

Naročnikom zahvala. Drugi listi so imeli marsikoga doma. »Mladost« je imela svoje nekdanje na fronti. Doma so se žrtvovali za

Revije v hrvatskem jeziku.

»Luč«, glasilo Jugoslovanskega Đačkog Saveza je mesečnik, ki se zbira okoli nje-ga hrvaška visokošolska mladina in ki naj služi razvoju hrv. katoliškega leposlovja in znanstva. Prispevajo pa tudi srednješolci in obenem ima oddelek za dijaško organizacijsko vprašanje. Prinaša tudi slovenske članke in prispevke. Stane na leto 8 K, za dijake 4 K in se naroča na naslov: Zagreb, Kaptol 27.

Krijes je list za srednješolsko mladino, urejevan po najmodernejših pedagoških načelih. Žalibog, da se med vojsko ni razvijal, kakor bi se moral. Zlasti se goji v njem čut ljudske umetnosti in skrbi tudi za primerno mladinsko zabavo.

Hrvatska prosvjeta naj bi bila kakor naš Dom in Svet, glasilo zrelih umetnikov in znanstvenikov. Dasi je še bolj v razvoju, že kaže lepe uspehe in zdaj ko so se vrnili njeni sotrudniki in prijatelji iz bojišča, bo gotovo lepo napredovala. Stane 24 kron in se naroča v Zagrebu, Dalmatićeva ulica 31/1.

Naša Gospa Lurdska, ki izhaja na Reki, Kuća dobre štampe, je nabožen list in med hrvaškim ljudstvom zelo razširjen. Skrbi za versko izobrazbo in pospešuje dobrodelne namene. Obenem ima tudi protialkoholno prilogo »Sveti Rat«. Cena mu je 3 K na leto in izhaja mesečno.

odsojne. Le naprej! Pridobite novih! Zopet se je podražilo za dvojno ceno. Če morete, naročite! Če morete, podpirajte druge! Pridobite vsakega, ki zmore naročnino 10 K.

Gre za duševno zmago, gre za orlovsko tekmo, gre za rešitev večnega in časnega doma.

Dopisujte iz vseh krajev. Gibanje kulturno naj pripoveduje »Mladost« v dopisih, da se bodo zdrámili vsi.

Če bi vedela vsa Jugoslavija, kako zavisi usoda njena od orlovskega dela, bi pripravljala že zdaj zlate vence in demantne darove za viteze Orle. Pripravlja pa jih zgodovina in Sodnik zgodovine. — Na zdar!

Bratje Orli.

Ko se začenja za slovanstvo in človeštvo novo tisočletje, te besede. Ko gre Slovan na dan, plapola bodočnosti svit tudi iz Slovencev. Orli morajo razviti — vredni svojega imena — zastavo mladih moči. Ponos slovenstva, cvet slovanstva morajo postati Orli.

Vežbajte se in bistrite glave: Kakor orlovski let, se naj dvigne vaša misel in pa vaši vzori! Geslo: da bo vladal Bog, ne krivica, da bo ljudstvo srečno, ne sebičnosti, da se bo spoštovalo neomadeževano življenje, naj uresničijo Orli!

Ob rojstvu novega slovenskega rodu se nahajamo. Kakor ga bomo vzgojili, tak bo. Vzgojimo ga po načelih, po katerih

nas je dr. Krek vodil v sijajno Jugoslavijo. Danes se družijo z vami tudi neorli. Sklepa jih z vami domovinska ljubezen. Morda se združijo z vami na vseh vaših potih. Oni zahtevajo eleganco telesnih vaj, vi pa jim daste svoje vzore — tiste, ki večno ostanejo, ki jih smrt ne zatemni, ki jih grob ne zagrne.

Vztrajajte na poti kreposti, tudi če odnehajo vsi drugi. »Mladost« izide ta mesec. Upajmo, da bodo že drugi mesec razmere tako ugodne, da bo mogla spet redno in točno izhajati v obsegu kakor prejšnje čase. Vaš duh naj svita notri, vaša volja in vaše zvezde!

Večni mir.

Večni mir bi nastal, ko bi vsak vse dobil, kar želi, in ko bi vsak vsakemu vse privoščil, kar dobrega želi. Za vse dovolj bogat in še neizmerno bolj kot vsi ljudje skupaj želeti in misliti morejo, je Bog. Zato, kdor doseže Njega, mu je izpolnjeno vse, kar želi dobrega in še neizrečeno več.

Kdor hoče torej, da bo miren in zadovoljen popolnoma in za vselej, si naj zagotovi tistega, ki ima vse. Če hoče tudi drugim zagotoviti večni mir in popolno zadovoljnost za zmeraj, naj jim pokaže k Njemu, v katerem je trajna in popolna uteha za vse. To pa je v Bogu.

Nespametni trgovec.

Trgovec-oderuh je kupil 25 vagonov krompirja meterski cent po 35 K. Prodajal pa je krompir cent po 170 K. Pri 1000 centih je zaslužil 135.000 K čistega dobička. Mishlil je, da je zelo pameten, ker je zaslužil v deseterih obrokih en milijon tristo- petdeset tisoč kron. Pomagal ni nikomur nič: ne domovini, ne domači vasi, ne ob-

činskim siromakom.

Pa prišli so divji vojaki, mu pograbili ves denar in snedli živila, kar jih je še imel. Zdaj ni imel na zemlji ničesar več, na duši pa mu je obležal greh odrtije. Ni imel, kaj bi v usta dal, sovaščani pa mu tudi niso mogli pomagati, ker jih je prej spravil v revščino in pomanjkanje.

Prijateljevo pismo.

Priprosti zidarski pomočnik osramoti s svojo živo vero marsikoga, ki je preplezal srednjo in visoko šolo in nazadnje ni

Priobčil Božidar.

zmožen, da bi spravil skupaj stavek: Verujem v trojedinega Boga. Prej pomočnik, danes vojak, pa z isto vero, ki bi prestav-

ljala gore. Poslušajmo ga, ko nam riše svoje »težnje in bol«. Nič se ne bojim, da bi se on sam pohujšal, ako bo bral pismo natisnjeno.

Pišeš mi, da naj ti sporočim, kako živim. Malo nerad, ker sem ves poln slabosti in se z drugim ne morem hvaliti. No, pa ker že hočeš, bom pa le malo povedal. Za danes ti opišem, kako preživim dan, drugič pa teden, tretjič pa cel čas vojske. Le malo potrpljenja prosim.

Ob petih, poslednje ob pol 6. uri vstanem ali bolje sedem, ker prostora imam le toliko, da ležim ali sedim in tako moram vse sede delati: pisati, moliti, obleči se, jesti. Takoj prvo za lučjo je knjižica v roki (Krščanski vojak), da zmolim jutranjo molitev ter kratke priporočilne molitve; nato se oblečem, umijem in odprem svojo vojno kapelico, ki sestoji iz priprosto narejenega kovčega. Na pokrovu znotraj je pritrjeno sv. razpelo, pod tem sem udelal tvojo kartico: Jezusa s sv. hostijo v roki, na straneh pa presv. Srci Jezusa in Marije. Sedaj v postu pa tudi tvojo kartico: Marija z mrtvim Jezusom v naročju in od g. Kristanc kartica: Jezus na oljski gori. Tu opravi svojo molitev, ki jo iz več razlogov zmolim najraje vso takoj. Ako imam čas, berem iz knjižice sv. mašo in v duhu prejmem ljubeča Jezusa v svoje srce. Večkrat seveda tudi izostane to oboje, ker moram takoj »črno« popiti ter oditi po povelju. Sem najraje sam na poti in sploh povsod. Z roko v žepu štejem jagodce na tvojem roženvenu. Ta tovarišija mi je najljubša, posebno kadar sem na poti in me preveč ne motijo. Navadno sem že ob enajstih doma in končam to, kar mi je od zjutraj ostalo, dodam še litanije; medtem je čas kosila, ki je sicer pičlo, pa okusno. Nato zahvala ter kratke molitve iz knjige »Getzemani in Golgota«, ali pa dnevnic, ki si mi jih poslal. Ob eni zopet na delo do šestih, nato večerja, ki bi ji nič ne oporekal, ako bi je bilo kaj več, ali bi vsaj »kava« bila kavi podobna. Po večerji pa pišem ali berem iz knjige premišljevanje trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa. Včasih pa kaj podobnega berem iz »Bogoljuba«, »Cvetja«, »Mladosti«. Sicer pa pišem in odpisujem. Včasih obiščem kakega slovenskega prijatelja, da mu izmenjam stare za nove zgoraj imenovane časopise, katere vselej z veseljem sprejmejo in se ti iskreno zahvaljujejo kakor tudi drugim dobrotnikom. Vselej jim priporočam, naj se v molitvi spominjajo tržiških dobrotnikov, ker prejemo od tam toliko lepega čtiva.

Seveda so to izjeme, ker mi na bojišču nimamo nikdar prav prosto, le za za grinjalom se to zgodi: za uro ali pol. Včasih pa je mesto večerje in počitka še bolj naporno delo. No, hvala Bogu, jaz ga z božjo pomočjo lahko prenašam. Tudi gotovni ta dnevni red, saj veš, kako je pri vojakih; treba je vršiti voljo višjih. Gotovo je le, da bi nas lahko brez vsake škode pustili vsak dan ali vsaj nedeljo k sv. maši in ravno to nam včasih dopuste le s težavo; celo sedaj, ko je bila spoved in sv. obhajilo za Velikonoč, misliš, da smo bili prosti, kaj še, še več so nam naložili pokore, vsaj nekateri smo se tako izrazili, drugi pa so raje opustili svojo dolžnost napram Bogu in sv. Cerkvi.

Omenim ti, kako lepo je bilo še oktobra, novembra 15. leta. Bil sem prideljen k strojni puški. Trije možje smo imeli težko nalogo. Četovodja in jaz sva morala stati pod milim nebom v snegu in dežju poleg strojnice celo noč. Podnevi pa poddesetnik, midva sva šla pa spat na gola tla pod košato jelko. Ob 7. uri, ko sva bila namenjena k počitku, sem vsak dan premeril v teku za streljaj dolgo pot po gozdu. Tu je stal v rojni črti med tremi drevesi vojni oltarček z velikim, sirovo obdelanim križem; na njem je vsak dan maševal blag pater iz reda kapucinov vselej med hudim ognjem. Imeli še nismo niti jarkov in tudi ne žičnih ovir. Šele pozneje so jih napravljali, pa so nam jih Lahi pokradli, ker nas je bilo premalo. Danes pa stojimo med vrhovi velikanov za globokimi jarki z močno žično oviro. Pa glej, menda cela brigada ne premore enega kurata, o kaki kapelici pa ni duha ne sluha in taka je tudi z nedeljsko sv. mašo. Ko sem bil na dopustu, sem pa bral: ta ali oni je toliko daroval za vojaške namene in domove, mi pa tu na bojišču nimamo niti prostora, da bi dali, kar zahteva Bog od nas po vsej pravici. Pa o tem bi ti najraje ustmeno kaj več povedal, pisati se ne da. Premalo časa in moja luč me tudi vedno moti. To le toliko, da veš naše težnje, našo bol.

Tolažba naša je le v Bogu! Kdor ga zna iskati, ali je vsaj povabljen, napeljan v to, je srečen, sicer smo pa velike reve. Ljubi Bog se nas usmili in nam daj blagoslovljen mir. Tako sem načel nekaj resnic. Oprosti pisavi, pisano je v naglici na mojem oltarčku, odkoder te srčno pozdravljam Tebi vdani Andrej Lavrenčič.

Bojno polje, 25. svečana 1918.

Spored orlovskega tečaja.

V ponedeljek, 13. januarja 1919.

1. ob ¼9. uri zbirališče pred Ljudskim domom. Odhod k sv. maši v Alojzijevisko kapelo.

2. ob pol 9. uri sv. maša.

3. ob 9. uri otvoritev tečaja po predsedniku Zveze Orlov bratu dr. Lovro Pogačniku v Ljudskem domu (dvorana 1. nadstropje).

4. ob pol 10. uri širša seja vaditeljskega zbora, za tem razgovor obiskovalcev o podrobnem načrtu tečaja.

5. od 2.—4. ure redovne in proste vaje, pol ure odmor, od pol 5.—6. ure redovne in članske proste vaje za leto 1919.

6. ob pol 8. uri zvečer predavanje: Domovina Slovencev, Hrvatov in Srbov, predava g. prof. Šarabon.

V torek, 14. januarja 1919.

1. od 8.—9. ure redovne vaje, od 9.—10. ure proste vaje za naraščaj za leto 1919.

2. od pol 11. do pol 12. ure tehnično predavanje brata Ivo Pirc: Razlaga novega tehničnega poslovnika.

3. od 2. do pol 5. ure članske proste vaje, od 5. do pol 7. ure orodna telovadba.

4. ob pol 8. uri predavanje: Stališče in delo Orla v širši javnosti, predava g. dr. Jež.

V sredo, 15. januarja 1919.

1. od 8.—9. ure proste vaje za naraščaj, od 9.—10. ure članske proste vaje.

2. od pol 11. do pol 12. ure tehnično predavanje brata Tone Kos: Estetika telovadbe.

3. od 2. do pol 5. ure članske proste, od

5. do pol 7. ure članske vaje s palicami za leto 1919.

4. ob pol 8. uri predavanje: Zdravstvo, predava brat dr. Justin.

V četrtek, 16. januarja 1919.

1. od 8.—10. ure vaje s palicami za naraščaj.

2. od pol 11. do pol 12. ure tehnično predavanje brata Aleksandra Jeločnik.

3. od 2. do pol 5. ure članske proste vaje za leto 1919, od 5. do pol 7. ure organizatorično predavanje, predava brat Iv. Podlesnik.

4. ob pol 8. uri zvečer: Liberalizem, socializem, solidarizem, predava brat Ant. Komljanec.

V petek, 17. januarja 1919.

1. od 8.—10. ure članske vaje s palicami za leto 1919.

2. od pol 11. do pol 12. ure tehnično predavanje brata Maksa Peterlin.

3. od 2. do pol 5. ure orodna telovadba, od 5.—6. ure organizatorično predavanje.

4. ob pol 8. uri predavanje: Naš naraščaj, predava vikar brat Janko Cegnar.

V soboto, 18. januarja 1919.

1. od 8.—10. ure ponovitev prostih vaj s palicami za člane in naraščaj.

2. od pol 11. do pol 12. ure predavanje: Pravošlavje, predava č. g. prof. dr. Grivec.

3. ob 2. uri predavanje: Naše gospodarstvo, predava g. dr. Mohorič.

4. ob 4. uri zaključek tečaja.

5. ob 7. uri zvečer igra v Ljudskem domu.

Slovanski greh.

(Konec.)

Anton Komlanec.

Pred važnimi podjetji je Rastislav skliceval zборе slovanskih knezov. Tako l. 862., preden se je obrnil v Carigrad. Da bi s knezom Kocljem tudi zlepa ne poskusil, od tako mislečega državnika kot je bil Rastislav ni misliti. Če pravi življenjepis sv. Metoda,¹ da je n. pr. carigrajsko poslanstvo v zadevi slovanskih misijonarjev odposlal »slovenski knez Rastislav s Svetopolkom«, ali če pravi menih Nestor v svoji kroniki: »Rastislav, Svetopolk in Kocelj«, je to razumeti tako, da je Rastislav podjetja, ki so bila velikega državnega pomena, skušal izpeljati vzajemno s slovanskimi velmožmi in jih skliceval v skupne posvete, da bi jih po možnosti ogrel za svoje načrte ter vplival nanje tudi zasebnim potom. Veselje, s katerim so povsod slovanska blagovestnika sprejemali, kaže, da jima je nekdo pot pripravil tudi na Koclje-

vem dvoru in najbrže tudi na Češkem. To je storil državniškim potom moravski vladar Rastislav. Tudi ni bilo ves čas nobene vojske med Kocljem in Rastislavom, čeprav je večkrat, l. 869., kar od treh strani, peljal nemški kralj armade na Moravsko, pri čemer so morali sodelovati tudi njegovi vazali. Panonskega slovenskega kneza Koclja noben analist ne omenja med tistimi, ki so šli nad Rastislava, pač pa varuje Kocelj Rastislavovega ljubljenca Metoda na svojem dvoru in v svojem ozemlju ravno ob istem času, ko bojuje Rastislav z Nemci boj. Dalje je nemški kralj knezu Koclju odvzel nekaj ozemlja, ker ga ni imel tako rad kot njegovega očeta.

Mogoče iz strahu pred moravsko močjo, bolj gotovo pa tudi s srcem je bil knez Kocelj na Rastislavovi strani. Saj je vse drugače in bolje umeval Rastislavove ideje kot pa na primer Svetopolk.

¹ Pogl. 5. Kos, Gradivo II., št. 181.

Razno.

Pisma na »Zvezo Orlov«. Zadostuje naslov »Zveza Orlov«, Ljubljana. Pisma sprejema brat Tomažič v Katol. tiskarni in jih oddaja tajništvu.

Prošnja za doneske se je odposlala nekaterim, Orlovski organizaciji naklonjenim zavodom. Da more Zveza neovirano začeti z delom, potrebuje prostovoljnih prispevkov in darov.

Predavatelji. Zveza je sklenila preskrbeti odsekom predavatelje in govornike. Odseki bodo v tem oziru zadovoljivo postreženi.

Vežbovnik. Vaditeljski zbor že izdeluje vežbovnik. Najnujnejši oddelek vežbovnika dobijo odseki že v januarskem obnem zboru.

»Mladost«. Da bo mogla »Mladost« zadostiti vsem potrebam, ki nastajajo v tem času, se je sestavil zanjo poseben odsek. V ta odsek je izvoljenih 8 članov, kateri lahko sabo privedejo k sejam še druge, ki se za razvitek in vsebino lista zanimajo. V delokrog odseka za »Mladost« spadajo predavanja, načrt za fantovske večere in poslovník Zveze Orlov.

Razširjajte „Mladost“!